1000-nyi link papíron + CD!

link

internetkalauz

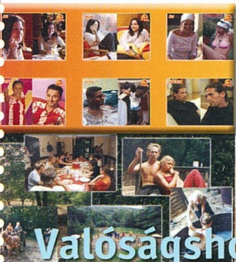
VII. ÉVFOLYAM 10. SZÁM 2002. OKTÓBER

13 Internethajó 2002

Az interaktív rádiós 29

Valóságshow-k és egyéb állatságok 20

PÓKEMBER.NET

18 Szőjük együtt a hálót!

COVERSTORY

PRÍM AZ ELSŐ MAGYAR INTERNETMAGAZIN • ÁRA 548 FT

oldala ink

internet kalauz

VII. ÉVFOLYAM 10. SZÁM **2002. OKTÓBER**

Idén harmadszorra szervezték meg ***Tihanyban*** *a kétnapos* ***Internet Hungary 2002*** *konferenciát. A rangos eseményen ismert* ***médiaszemélyiségek****, egykori és aktív* ***miniszterek****,* ***államtitkárok****, valamint az informatikai szakma ismert és kevésbé ismert* ***gurujai*** *egyaránt felszólaltak. Alkalom adódott arra is, hogy az* ***internet*** *iránt érdeklődők személyes kapcsolatokat építhessenek ki.*

Van-e okunk az elégedettségre? 11. oldal

A ***12 éves*** *múltra visszatekintő nagy őszi közéleti kirándulásnak, a* ***Médiahajónak*** *immár harmadik esztendeje kísérőrendezvénye az* ***Internethajó****. 2002-ben az* ink *főszerkesztője, a* ***Prím Média*** *elnöke állíthatta össze a programot az Internethajó* ***navigátoraként****, ezért objektíven csak úgy tudunk beszámolni, ha külső forrásból merítünk.*

Internethajó 2002 13. oldal

Még javában tart a különféle ***valóságshow-k*** *láza a* ***kereskedelmi televíziókban****, de főleg az interneten. Döbbenet: a való (???) életet bemutató adások* ***hihetetlen nézettségi adatokat*** *produkálnak, nem is beszélve az* ***internetről****, ahol még a leglátogatottabb portálok dobogós helye is veszélybe került, hála a* ***Nagy Testvérnek****.*

Valóságshow-k és egyéb állatságok 20. oldal

Felejtsük el a ***melankolikus októberi estéket****, a borongós délutánokat: az októberi* ***filmbemutatók*** *bombabiztosan gondoskodnak adrenalinszintünk egekben tartásáról. S hogy a* ***hollywoodi stúdiók*** *egészen biztosra menjenek, a válogatott rémségekhez válogatott* ***színészgárdát*** *toboroztak.*

Ősz a borzongás jegyében 24. oldal

oldala ink

internet kalauz

VII. ÉVFOLYAM 10. SZÁM 2002. OKTÓBER

*A **Petőfi rádió** programjában minden csütörtökön este tíz órától hallható egy **számítógépes rádióműsor**, immáron több mint hét éve. Aki egyszer is belehallgat a **Modem idők** talkshowba, szinte biztos, hogy **törzshallgatójává** válik... A műsor készítője a folyamatosan kísérletező **Szilágyi Árpád**.*

Az interaktív rádiós 29. oldal

*Az **önkormányzati választások** élénkülést hoztak a weben is, az esélyes **főpolgármester-jelöltek** mindegyikének elkészült a **virtuális óriásplakátja**, sőt volt, akinek ellenfelei mindjárt megcsinálták oldala persziflázsát. Mi azonban itt és most nem a jelöltekkel, hanem a közülük megválasztott főpolgármester által irányított **város** egészével, illetve annak **honlapjával** foglalkozunk.*

Megújul a Budapest.hu portál 37. oldal

*Azok, akik olvasták **cikksorozatunk** első részét az ink múlt havi számában (jelen írás megértéséhez mindenképpen **ajánlatos** megtenni!), remélhetőleg már valamilyen **disztribúcióval** felszerelkezve izgatottan várják a folytatást, azaz a **telepítés** megkezdését.*

Linux-kaland (II.) 40. oldal

*Miért beszél mindenki a számítógépekről? **Miért** lett az internet az elmúlt években egyre inkább „a világ közepe", a technika és a világgazdaság egyre fontosabb része? **Nem válunk-e** a gépek által egy érzelmek nélküli világ fogaskerekeivé, számokká a nagy, lelketlen gépezetben? **Nem kell-e** attól félni, hogy egy napon a gépek leigáznak minket? **Nem válnak-e** gyermekeink internetes bűnözők áldozataivá? **Nem torzul-e** el személyiségük az elektronikus játékoktól? Ezekre a kérdésekre próbálunk választ adni ebben a sorozatban.*

A világ urai? (7. rész) 47. oldal

Az októberi CD tartalmából:

programjaink
»ZoneAlarm Free 3.1.395
»Windows XP SP1 magyar
»ACDSee 5.0

játékaink
»Tux Racer 1.1
»SolSuite 2002 / 12.2

kollekcióink
»Háttérképek
»Képernyővédők

válogatásaink
»A Modem idők összeállítás a valóságshow-król

ink archív

ink internet kalauz

AZ ELSŐ MAGYAR INTERNETMAGAZIN

Alapítva: 1996
ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ:
Vértes János Andor

KIADJA:
Prím Kft.
1118 Budapest, Ugron Gábor u. 35.
Telefon: (36-1)248-3230
E-mail: ikalauz@prim.hu
URL: http://prim.hu
http://www.prim.hu/ikalauz/
FELELŐS KIADÓ:
Szabó Hédy (hszabo@prim.hu)

FŐSZERKESZTŐ:
Vértes János Andor (jvertes@prim.hu)

CÍMLAPTERV:
Láng László (gr-blekk@online.no)
A CD SZERKESZTŐJE:
Radics Péter (pradics@prim.hu)

Ára: **548 Ft**
Előfizetési díj egy évre: 5472 Ft

Megrendelhető a Kiadónál, e-mailben (**ekiss@prim.hu**), levélben vagy faxon, továbbá a **prim.hu** weboldalról kiindulva a megrendelőlap kitöltésével; valamint a Magyar Posta Rt. ÜLK Ügyfélszolgálati irodáiban, vidéken a postahivatalokban.
Hirdetéstarifák: megtalálható a **prim.hu** legalsó soráról elindulva.
Hirdetésfelvétel: a Kiadóban.
Hirdetési vezető:
Henger Ágnes
06-20-9343-077; 06-30-9840-221
henger@prim.hu
Nyomdai előkészítés:
Artur Repro Stúdió
Nyomás:
Veszprémi Nyomda Rt.
8200 Veszprém, Őrház utca 38.
Tel.: 06-88-591-630
Terjeszti:
LAPKER Rt.
Magyar Posta Rt. ÜLK

HU ISSN 1219-9001

OKTÓBERI SZÁMUNK HIRDETŐI:

A Prím a Magyar Terjesztés-Ellenőrző Szövetség tagja, az INK példányszámát a MATESZ auditálja.

A magazint rendszeresen szemlézi az »OBSERVER« Budapest Médiafigyelő Kft.

Kedves Olvasó

Jövőkép

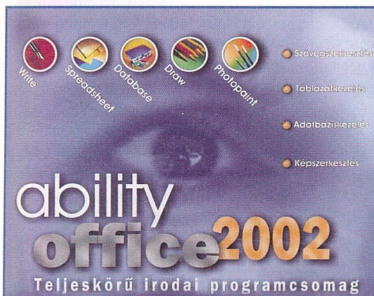

Visegrád, Balatonfüred, Tihany, Röjtökmuzsaj... Ha felidézem az arcokat, bizony nem vagyok egyedül. Legalább tucatnyi azoknak a kollégáknak a száma, akik ott ültek a **Médiahajón** (azon belül is a középső első felében, amelynek külön neve volt: Internethajó), azután még azon a hétvégén leruccantak Balatonfüredre, az **IVSZ MENTA** nevet viselő **menedzsertalálkozójára**, azt követően a tihanyi **Intenet Hungaryn** bukkantak fel, majd szinte közvetlenül onnan autóztak át Röjtökmuzsajra, a **IV. Vezérigazgatói Találkozóra**. És akkor még nem beszéltünk a **KFKI-napokról**, az **SAP** és a **SAS konferenciájáról**, a veszprémi **Info Expóról**, valamint további négy-öt, témába vágó, internetről szóló kisebb-nagyobb rendezvényről.
Ezek az események ugyanazt a jövőképet vázolták fel: **„internet nélkül nincs élet, ha van élet, nem élet"**. Ugyanezt *Fodor István* **Ericsson-elnök** úgy fogalmazta meg Röjtökmuzsajon (vagy lehet, hogy Tihanyban is mondta?): jövőképünk **meghatározó elemének** mindenképpen az **internetnek** és a **mobilitásnak** kell lennie.
Az egyik oldalon tehát mindenki, aki internettel foglalkozik, bizakodva tekinthet a jövőbe: mégiscsak az lesz a **húzóerő**, a **gazdaságélénkítés** – hallottuk például *Vahl Tamástól,* az **SAP ügyvezetőjétől** a IV. Vezérigazgatói Találkozón – **nem képzelhető el az internet nélkül**! Ugyanakkor mindenki, aki internettel foglalkozik, még legalább húsz hónapig próbálja meg kibírni levegő nélkül a víz alatt! (Ha nem is pontosan ezekkel a szavakkal, de ezt üzente a konferenciákon az informatikai minisztertől kezdve a nagyvállalati vezetőkig mindenki: mert azon a lufin, amely **2000 tavaszán** kipukkadt, még mindig nem sikerült befoltozni a lyukat, úgyhogy egyelőre az egész iparág leeresztve hever a földön, mint egy narancsbőrös, szakadt gumidarab.) Nemhogy **e-business** nincs, de elegendő internetező se nagyon.
Egyedül **konferenciabusiness** van. Mert az Internethajótól kezdve a vezérigazgatói találkozóig, a MENTA-tól az Internet Hungaryig mindegyik rendezvényt sikeresnek minősítették mind a résztvevők, mind a rendezők. Az, hogy **840-nél többen** jelentkeztek be Tihanyra, hogy az általában **35-50** első számú vezetőt vonzó vezérigazgatói találkozón **100-nál is többen** voltak, azt mutatja, hogy igény van ezekre az eseményekre. Legalább van egy (sőt kettő-három-négy-öt...) olyan hely, ahol meggyőződhetünk róla: az ellenfelünk sem mosolyog, és a **„hogy vagy?"** kérdésre ő is úgy válaszol, hogy **„küzdünk"**. És ahol lehet néhány biztató szót hallani az állami szerepvállalásról, az adókedvezményekről, a pályázatokról, a piaci lehetőségekről.
A jövőképben mindenképpen ott az internet. **De a jelenkép?** Nos, ha nem is panaszkodunk, mosolyunk nem felhőtlen. **Madáchra** gondolunk, idézve őt, miszerint az élet célja a **küzdés** maga, és **túlélési terveket** gyártunk, mert szeretnénk megérni ezt az **internetes jövőt**.

Vértes János Andor

További 18 győztes

Nyár elején hirdette meg a Prím Média Rt., hogy több mint kétmillió forintnyi szoftverrel kívánja elősegíteni a jogtiszta programhasználatot. A cél érdekében a társaság pályázatot írt ki a legfőbb irodai alkalmazásokat tartalmazó Ability Office 2002 szoftvercsomag 53 példányára.

A pályázatokból való kiábrándulást mutatja, hogy az első körben mindössze 35 pályázat érkezett be – így ők mindannyian megkapták 38 ezer forintos programcsomagjukat. A Prím az eredményhirdetéssel egyidejűleg meghosszabbította a pályázatot, hangsúlyozva, hogy itt és most nem rokonok és ismerősök, hanem a pályázat feltételeinek leginkább megfelelő igénylők nyerhetik el a szoftvertámogatást.

Úgy tűnik, hogy a pályázat második menetét már jóval nagyobb bizalommal fogadták a Prím Online és az Internet Kalauz olvasói: ezúttal közel száz igénylés érkezett, s közülük már nem volt könnyű kiválasztani azt a 18 szerencsést, aki végül is elnyerte a csomagot. Azoknak, akiknek ez nem sikerült, vigaszdíjként az ingyenes OpenOffice magyar verzióját küldjük el, a győzteseknek pedig gratulálunk, az alábbi névsorban szereplők a Prím Kiadóban *Kiss Évánál* vehetik át az Ability Office programcsomagot.

1. **Paták Helga** (MTH Bt.), Budapest
2. **Harmath Lajos** tanár, Osli
3. **Ifj. Rákási János** (PASARE Bt.), Jászberény
4. **Jásper András** (Rezgő 01 Bt.), Budapest
5. **Zimmer Mátyás** gimnáziumi diák, Budaörs
6. **Szegedi Zoltán** tanuló, Erdőkertes
7. **Vajda Milán** egyetemi hallgató, Kisvárda
8. **Óh Zsolt** (Oh-Key Kft.), Fonyód
9. **Répás Norbert** egyéni vállalkozó, Szeged
10. **Hegedűs Sándor** rokkantnyugdíjas, Hódmezővásárhely
11. **Pintér Roberta**, Pilisvörösvár
12. **Berényi Zoltán** (Vasasért Egyesület), Pécs
13. **Simonné Bíró Edit** egyéni vállalkozó, Szeged
14. **Suhajda András** rokkantnyugdíjas, Budapest
15. **Dr. Drávai István** gyermekorvos, Sopron
16. **Marsalkó István** mozgássérült magánvállalkozó, Gödöllő
17. **Végh Géza** munkanélküli, Oroszlány
18. **Rózsa Imre András** (Párkapcsolat Magazin), Szeged

Hamburger a SimsCityben

Az Electronic Arts játékfejlesztő cég a McDonald'sszal és az Intellel a múlt hónapban több millió dolláros megállapodást írt alá arról, hogy a két vállalat termékei szerepelni fognak a hamarosan megjelenő The Sims Online játékban.
A tavalyi és az előtti év legsikeresebb játéka, a The Sims társadalomszimulátor internetes folytatása sok tekintetben valósághűbb lesz elődjénél. Amellett, hogy a The Sims Online virtuális környezetében hozzánk hasonló játékosok tízezreivel kerülhetünk majd kapcsolatba, ismert márkanevű termékeket is vásárolhatunk és használhatunk a játékban. Az árucikkek két csoportra oszlanak: márkajelzés nélküliekre és a fenti cégek termékeire. Az utóbbiak használatával bónuszpontokat nyerhetünk.
Aki a játék világában Intel Pentium 4 processzorral ellátott számítógépet vásárol, és használ, több kreditet gyűjthet be a „logika" és „szórakozás" kategóriájában, mint az, akinek „márkátlan" számítógépe van. Ha a virtuális McDonald's éttermekben vásárolunk hamburgert, az nemcsak az éhségérzetünket csillapítja, hanem növeli a szocializációval eltöltött időnket is. Ezenkívül szeplőink saját McDonald's gyorsétkezdéket nyithatnak a játékban, hogy gyarapítsák online pénznemben (simoleon) mért vagyonukat. Döntését az Intel nem annyira az ipar egészének előretörésére, mint inkább a The Sims kimagasló sikerére alapozta, amely a számítógépes játékok klasszikus célközönsége, a 24 év körüli férfiak mellett nagyszámú női közönséget is megmozgatott.

(Bak Árpád)

Kapcsolódó webcímek:

The Sims Online
thesimsonline.ea.com
Electronic Arts
www.ea.com
McDonald's
www.mcdonalds.com
Intel
www.intel.com

híreink

A 007-es webügynök jelenti (I.)
Menj a pokolba!

Nemrég még ha valaki beírta a Google (**www.google.com**) keresőjébe, hogy „go to hell" (menj a pokolba), első találatként a Microsoft honlapja jelent meg, a site leírásában a „Hová akarsz ma menni?" szöveggel. A jelenséget sokan az igazság pillanataként élték át, a Microsoft viszont duzzogva kikérte magának, s a webranking szakértői, vagyis akik a keresőrobotok algoritmusait kutatják, és az így nyert információt használják fel bizonyos site-ok forgalmának növelésére, arról kezdtek cikkezni, hogy mennyire megbízható a Google értékelő algoritmusa, amely arra hivatott, hogy a beírt keresőkifejezésnek leginkább megfelelő site-okat adja vissza találatként. Bár az ominózus „legrelevánsabb" találat azóta – nyilván az algoritmus udvarias módosításával – eltűnt a lista éléről, a Google és a vele szimpatizáló szakemberek véleménye szerint csupán arról van szó, hogy rengetegen utálják a Microsoftot, és a több milliárd weblap közül túl sok használja a „menj a pokolba" kifejezést a Microsoftra mutató link szövegeként. Tehát nem biztos, hogy az igazi áttörést a Google programjának átírása jelentené, sokkal inkább a Microsoft arculatváltása. Bár legyünk igazságosak: ha nem őt, akkor valaki mást, de utálni mindig kell valakit!

(Szendi)

Az IHM Európában

Az IHM arról tájékoztatta szerkesztőségünket, hogy 2003. január 1-jén a magyar példa figyelembevételével állítják fel Csehország informatikai minisztériumát. A magyar informatikai tárca vezetése még az ősz folyamán konzultációra hívja a Cseh Informatikai Hivatal vezetőjét Budapestre, ahol a stratégiai feladatokat és a magyar tapasztalatokat vitatják meg.
Minderről *Rácz Zsolt,* az Informatikai és Hírközlési Minisztérium közigazgatási államtitkára tárgyalt október 17-én Prágában. A politikus ezt követően Berlinben *Alfred Tacke*-kel, a gazdasági és technológiai minisztérium államtitkárával Magyarország és Németország közös részvételéről konzultált az EU „Információs társadalmat mindenkinek" elnevezésű eEurope 2005-ös programjában.

A 007-es webügynök jelenti (II.)
Megtalálja az IE a foltját

Új e-mail féreg kezdi berágni magát az internet testébe, amely a keresztségben a Bugbear nevet kapta, így nem könnyű becézni. Az Internet Explorer régóta ismert, ám kevesek által befoltozott biztonsági résén keresztül suttyan be a gépekbe, majd otthonosan berendezkedik. Kikapcsolja a vírusellenes szoftvereket, a tűzfalakat, majd elkezdi küldözgetni magát attachmentként ismerőseinknek a férgektől megszokott módon: már nagyfiú, nem kell ahhoz megnyitni, hogy elvégezze a dolgát.
Szakértők azt javasolják, hogy szerezzük be az Internet Explorer „foltjait", és tömjük be a lyukakat. Ez volna a legjobb megoldás. Három amerikai kormányzati szerv – köztük az FBI – és a Sans Institute közösen bocsátotta közre a hackerek Top 20-as listáját (**www.sans.org/top20**). Ebben a Windows és a Unix 10-10 népszerű biztonsági rését írják le. Az internet betyárjainak nem kell strapálniuk magukat, több éve ismert lyukakat használnak ki támadásaik során, mert méltán bízhatnak a rendszeradminisztrátorok lustaságában és hozzá nem értésében. Az oldal nagy segítség a stoppolásban.
A **browsercheck.qualys.com**-on pedig megmutatják, hogy az IE böngésző olyan a hackernek, mint egy étlap, amelyről szabadon választhat, mit etessen meg a gyanútlan szörfössel. Törölheti a vinyóját, elcsórhatja a jelszavait, a kártyaszámát, tetszőleges programokat futtathat a gépén. S mindezt csak ízelítőként...

(Szendi)

Szalay Dániel / dszalay@webmester.hu

Van-e okunk az elégedettségre?

Internet Hungary 2002, Tihany

Idén harmadszorra szervezték meg Tihanyban a kétnapos Internet Hungary 2002 konferenciát. A rangos eseményen ismert médiaszemélyiségek, egykori és aktív miniszterek, államtitkárok, valamint az informatikai szakma ismert és kevésbé ismert gurujai egyaránt felszólaltak. Alkalom adódott arra is, hogy az internet iránt érdeklődők személyes kapcsolatokat építhessenek ki.

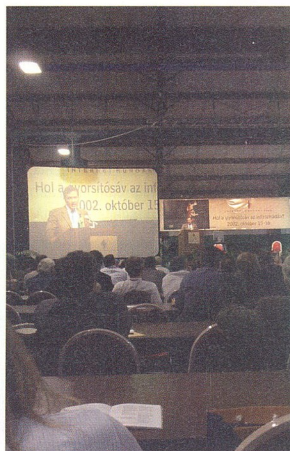
Beck György, a HP Magyarország vezérigazgatója fontosnak tartotta kiemelni, hogy a hibát nem az elmúlt 4, hanem az elmúlt 12–40 évben követték el a kormányok, vagyis mindenki hibás azért, ami előállt. Beck szerint a helyzet csak javulhat, hamarosan már a haladó sávban lehetünk. Úgy fogalmazott: megérkeztünk a nyugat-európai fejlődési szinthez, viszont szomorú statisztikák is léteznek. Gyors lépésre van szükség, hogy segíteni lehessen a problémákon.
A HP vezetője „Valami Amerika" című előadásában kifejtette: az amerikai trend azt mutatja, hogy a dial-up eléréseket továbbra is biztosítani kell, mert az USA-ban még mindig a lakosság 80 százaléka internetezik hagyományos modemmel. Ennek oka az alacsony amerikai telefondíjakban keresendő. Beck szerint nem szabad „kiölni" a dial-up elérést hazánkban sem. Az amerikai példánál maradva arról is szólt, hogy az USA-ban már lehetséges az elektronikus úton történő adózás és számlakifizetés is, s ebben mi viszonylag el vagyunk maradva.

A technikai fejlődés kapcsán aláhúzta, hogy a vállalatoknál megfigyelhető trend a mobilizálódás, a wireless technikák felé való orientálódás.
A magyar állam szerepéről szólva Beck György elmondta, hogy annak katalizátori feladatot kell vállalnia, együtt kell működnie a szervezetekkel és a szakma szakértőivel. Szükség van különféle jogszabályi módosításokra is, például meg kell reformálni az elmúlt kormányzati ciklusban elfogadott hírközlési törvényt, szabályozni kell az elektronikus dokumentumkezelést, és lendületet kell adni az IT-kultúra elterjesztésének.

$E=mc^3$

Drajkó László, az Axelero Rt. vezérigazgatója egy sajátos relativitáselméletet mutatott be, amelyben Einstein képlete kissé módosul: $E=m\times c\times c\times c$, ahol az „E" ez elektronikus társadalom, az „m" a tömeg(piac), az első „c" a computer (utalva ezzel a PC-penetrációra), a második a communication, azaz az internethez jutás, a harmadik pedig a content, vagyis a tartalom. A vezérigazgató kifejtette: arról van szó, hogy az internethasználóknak el kell érniük egy kritikus tömeget, mert addig nem beszélhetünk elektronikus társadalomról. Befolyásoló tényezőként említette az internet- és telefonszolgáltatók magatartását, az állami szerepvállalás mibenlétét és a médiát.
A trendekről szólva azt mondta, hogy megindult az ország

„broadbandesedése", azaz egyre többen rendelkeznek széles sávú hálókapcsolattal. A tartalomfejlesztés kapcsán példamutatást kért az államtól: legyen a legnagyobb, a legkomolyabb tartalomszolgáltató, legyen minél több közhivatali anyag a neten!

Induló Sulinet Expressz

Magyar Bálint oktatási miniszter szerint a Sulinet programnak mindenképpen folytatódnia kell, sőt magasabb fokozatba kell kapcsolnia. Ezért 2003-ban mintegy 20 000 számítógépet kapnak az iskolák, és a tanárok továbbképzése is intenzívebbé válik. „Célunk, hogy 2005-re valamennyi hazai iskola rendelkezzen internetkapcsolattal" – mondta a miniszter. Ezért 2003-tól Sulinet Expressz néven megkezdődik a Sulinet történetének újabb szakasza. Azokon a helyeken, ahol a hálózati kapcsolat hagyományos

Szalay Dániel / dszalay@webmester.hu

Internet Hungary 2002, Tihany

módon nem építhető ki, a tanintézményeket úgynevezett „teledatacast" technológiával fogják internethez juttatni.

Nincs okunk az elégedettségre

Elkeseredettségének adott hangot *Uj Péter* újságíró. Az ismert publicista úgy fogalmazott „Hová lesz a Quo Vadis?" című prezentációjában, hogy semmi okunk sincs elégedettnek lenni, mert 1998-ban Magyarország „csak" a lemaradó országok közé tartozott, de 4 évvel később már le is maradt. Olyanok is megelőztek bennünket, mint Románia, Szlovénia és Olaszország.

a liberalizáció, ami versenyhiányt eredményezett. Ez drágává tette az internetet, a drágaság viszont kevés embert vonz. Megemlítette az észtországi példát is, mert szerinte ott meg tudták azt csinálni, hogy nem pártpolitikai alapon kezelték az IT-kérdést, s nemcsak a választásokat megelőző kampányban ígértek fejlesztéseket a későbbi kormánytényezők. Uj szólt a sikeres Sulinet program 1998. évi sajnálatos, szerinte politikai alapon történő leállításáról is.

Digitalizációra van szükség

Stumpf István, az *Orbán-kormány* egykori kancellárminisztere az informatikai kérdések kapcsán leszögezte: nem osztja a rendez-

területek közé tartozik, amelyekre a politikai konszenzusok, nem pedig a pártpolitikai csatározások a jellemzők, s ennek a jövőben is így kell lennie.

Reform a kormányzati informatikában

Fejlett informatikai rendszerek nélkül nem lehetséges a szolgáltató kormányzat megvalósulása, ezért átfogó reformra van szükség – jelentette ki *Baja Ferenc*, a Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati Informatikai és Társadalmi Kapcsolatok Hivatalának államtitkára. A főbb projektekről szólva a politi-

Azért sincs okunk örülni a jelen helyzetnek, mert az Európai Bizottság a csatlakozásra váró országok infokommunikációs helyzetéről szóló 2002. májusi jelentése ugyancsak szomorúságra ad okot. Az újságíró azt mondta: még nagyon messze vagyunk attól, hogy internet-nagyhatalom legyünk, és akkor sem lesz jobb az internetes ellátottság, ha olyan elismert neveket használunk fel, mint amilyen *Neumann Jánosé*.
Emlékeztetett, hogy az OECD-jelentés szerint Magyarország azon államok közé tartozik, ahol a lehető legmagasabb az internetezés költsége. Elhibázott és elkésett volt

vény első napjának délelőttjén felszólalók pesszimizmusát. A Miniszterelnöki Hivatal egykori vezetője elmondta, hogy az elmúlt 4 évben számos modernizációra került sor, megindult a digitalizáció, s folyamatos informatikai korszerűsítések zajlottak országszerte. Hozzátette, az új kormánynak azt javasolja, működtessen folyamatos monitoringrendszert, s folytasson digitalizációt.
Stumpf István szerint az informatika azon

kus kiemelte az elektronikus kormányzást, a kormányzati gerinchálót, az EU-csatlakozásra való felkészülést, az adatvagyongazdálkodást, a közérdekű adatok interneten történő közzétételét, az e-szignó bevezetését a kormányzati szférában és egy intranet kialakítását.
A kormányzati portált ügyfélkiszolgálóvá kell tenni, aminek következtében csökkenhet a különféle hivatalokban dolgozó közalkalmazottak leterheltsége, és az állampolgárok is kényelmesebben intézhetik majd ügyeiket.

Internethajó 2002

Pintér Róbert / pinter.robert@ittk.hu

A 12 éves múltra visszatekintő nagy őszi közéleti kirándulásnak, a Médiahajónak immár harmadik esztendeje kísérőrendezvénye az Internethajó. 2002-ben az link főszerkesztője, a Prím Média elnöke állíthatta össze a programot az Internethajó navigátoraként, ezért objektíven csak úgy tudunk beszámolni, ha külső forrásból merítünk. Pintér Róbert (pinter.robert@ittk.hu), az ITTK kutatója, az Internethajó 2002 egyik előadója a kirándulás másnapján máris összefoglalta benyomásait az Infinit hírlevelében. Az alábbiakban az ő beszámolóját idézzük.

Idén ősszel újra kifutott az **Internethajó**. Immáron harmadik éve kerül sor a szakma kiválóságait egy délelőttre összezáró úszó rendezvényre, ahol – mint mindig – a **debreceni virsli** és a **sör** mellé **jófajta beszélgetések** is jutottak. Idén az internetpenetráció kérdését járta körül a hajó, arra keresve a választ, hogy vajon miért tűnik úgy: a **20%** körüli penetrációt elérve megtorpant a hazai fejlődés, és úgymond „**beállt**" a piac, **nem növekszik tovább** az internetezők száma.

A **konferenciavilágot** járva elismerésemet kell kifejeznem a **szervezőknek** és még inkább a **résztvevőknek**, illetve a közönségnek, hogy képesek voltak bebizonyítani: egy **reprezentatív konferencia** is lehet **érdekes**, **izgalmas** és egyúttal **hasznos** is. Az elhangzottak alapján – leginkább a következőkben részletesebben is körbejárt **miniszteri bejelentéseknek** köszönhetően – talán még címlapra is kerülhet a konferencia tartalma. Tegyük hozzá mindjárt: megérdemelten.

Arra a dilemmára, hogy vajon miért nem interneteznek többen **Magyarországon**, alapvetően három előadócsoport kereste a választ, jómagam rövid, ámde **provokatív** felvezetője után. A válaszkeresés azt mutatta, hogy minden pesszimizmusom ellenére – hogy tudniillik hazánkban azért nem használják többen a világhálót, mert a **döntéshozói fejekben** még mindig az „**ingyenvas**" képe lebeg egyedüli üdvözítő megoldásként a **komplex problémaegyüttes** kezelésére – úgy

Pintér Róbert / pinter.robert@ittk.hu

Internethajó 2002

tűnik, az említett döntéshozói fejekben **megindult** valamiféle változás. Mit mondtak az ipar képviselői? A **informatikai szektorból** érkező legmagasabb beosztású cégvezetők – jellemzően vezérigazgatók – azt hangoztatták, hogy ők elsősorban az **eszközök előállításával** tudnak hozzájárulni az internet elterjedéséhez. Vagyis leginkább az **informatikai háttér** megteremtésében segédkezhetnek. Azonban ezen a ponton nem állt meg a tudományuk, mert az **oktatás elsődlegességére** is felhívták a figyelmet, illetve a **következő generáció** feltétlen támogatására, hogy az majd az idősebbeket is bevezesse az információs technológia rejtelmeibe. Ugyanakkor hangsúlyozták, hogy a **hozzáférés** problémája erősen összefügg a **tartalom** kérdésével, ha ugyanis az utóbbi **izgalmas**, akkor lesz ok az új felhasználók **csatlakozására**.

Mit mondtak a **szolgáltatók**? A távközlési és internetszolgáltatók **Tiborc panaszát** adták elő. Még a laikus számára is egyértelműnek tűnt a beszélgetést követően, hogy ezen a téren hatalmas problémák vannak. Amikor a

Hírközlési Felügyelet elnöke bizonyos cégek „**túlkapásairól**" beszél, amelyek legálisak ugyan – hogy mennyit kellett szegénynek e kijelentés után magyarázkodnia (!) –, de nem viszik

Magyarország és az Európai Unió egyes tagállamainak összehasonlítása I. (alapadatok)

	Ausztria	Belgium	Görögország	Portugália	Svédország	Magyarország
Népesség	8 211 000	10 200 000	10 600 000	10 000 000	8 880 532	10 200 000
Vidéki népesség aránya (%)	35,38	2,76	40,08	37,2	16,74	36,2
GDP/fő (USD)	26 314	26 958	16 326	16 882	23 884	12 335
Global Competitiveness Index (2001–2002)	18	19	36	25	9	28
UNDP Human Development Index (2001)	14	5	22	26	2	31
Telefonvonal / 100 lakos	47,36	49,93	53,16	43,04	68,2	37,09
Telefonhiba / 100 fővonal	6,27	4	17	11,2	8,4	16,8
Internethost / 10 000 lakos	588,49	295,44	103,91	62,02	670,79	102,09
PC-k száma / 100 lakos	27,65	34,45	7,05	10,48	50,67	8,51
Illegális szoftverek aránya (%)	37	33	66	42	35	51
Az internethez kapcsolt PC-k aránya (%)	21,29	8,58	14,75	5,92	13,24	12
Internetfelhasználó/host	4,35	8,99	9,04	35,9	8,39	6,85
Internetfelhasználó / 100 lakos	25,58	26,57	9,39	22,27	56,3	6,99
Mobiltelefon-használó / 100 lakos	78,55	54,88	55,9	66,51	71,36	29,33
Átlagos havi előfizetői díj egy 20 órás hozzáféréshez (USD)	16,3	5,59	16,04	14,84	2,59	20,74

A táblázatokban szereplő adatok forrása: The Global Information Technology Report 2001–2002: Readiness for the Networked World (Harvard University – Center for International Development, Oxford University Press, 2002: www.cid.harvard.edu/cr/gitr2002_press.html)

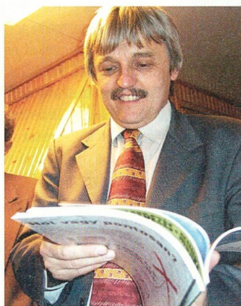
Pintér Róbert / pinter.robert@ittk.hu

Svéd modell

Kovács Kálmán **informatikai miniszter** és *Magyar Bálint* **oktatási miniszter** az Internethajón megtartott előadásában olyan adókedvezményeket jelentett be, amelyek jelentősen ösztönözhetik az **otthoni PC- és internethasználatot**, a **széles sávú internet** elterjedését, a **vállalkozások internethasználatát**, a **felnőttkori átképzést**, illetve az **esélyegyenlőség megteremtését**.

Az **IHM** által kezdeményezett **jogszabályi változások** közül talán az a legjelentősebb, hogy a **kormányzati internetszolgáltatást** a **központosított közbeszerzés** hatálya alá vonja. Ennek lényege, hogy a több győztes más területeken már érvényes lehetősége az internetszolgáltatás esetében is érvényesülhessen, az intézmények több **„udvari szállító"** közül választhassák ki a nekik tetszőt, vagyis az internet bekerüljön az olyan típusú eszközök közé, mint az **irodaszerek** vagy a **gépkocsi**.

A személyi számítógépek elterjedését segíti a **gyorsított** (kétéves) **amortizáció** bevezetése, valamint az is, hogy a dolgozóknak otthoni használatra átadott munkahelyi PC, illetve internethasználati lehetőség a jövőben **nem tartozik** azon személyi juttatások közé, amelyek után szja-t kell fizetni. Ráadásul két év elteltével a munkáltató **ingyenesen** átadhatja a PC-t dolgozójának.

A széles sávú hálózatok fejlesztői – igaz, az **EU** korlátozásai miatta csak elegendően nagy fejlesztési program esetén – **50 százalékos adókedvezményben** részesülnek, és ugyancsak adómegtakarítást eredményezhet a vállalkozásoknál az internethasználat költségelszámolásának kiterjesztése, amely a díj **30%-át**, illetve maximálisan évente **60 ezer forintot** jelent. Kovács Kálmán külön is szólt az esélyegyenlőség megteremtésének szükségességéről, hiszen az internetes penetráció az ország különböző területein erősen eltérő, az alacsony **„lefedettséget"** egyre világosabb színnel jelölő térképre túlzottan nagy kiterjedésű fehér foltok kerültek.

A felnőttkori képzés költségeinek részleges elszámolását, az összevont adóalap csökkentésének lehetőségét harcolta ki az **Oktatási Minisztérium**. Magyar Bálint elmondása szerint az ilyen típusú költségek **30%-át**, maximum **60 ezer forintot** lehet ilyen címen elszámolni.

Az oktatási miniszter hozzátette: a végzős középiskolások számára ingyenes lesz az **ECDL-vizsga**, ezenkívül a háztartások **„diákkedvezményben"** részesülnek, azaz informatikai beruházás címén nemcsak a **pedagógusok**, **oktatók**, hanem az iskolás korú gyereket nevelő **szülők** is elszámolhatják majd a számítógépvásárlás vagy az internethasználat díját maximálisan évente 60 ezer forintnyi összegben.

Magyarország és az Európai Unió egyes tagállamainak összehasonlítása II.
(A felkészültségi – readiness – rangsorban elfoglalt hely a vizsgált 75 ország között)

	Ausztria	Belgium	Görögország	Portugália	Svédország	Magyarország
Hálózati felkészültségi index	9	18	31	27	4	30
Hálózathasználati komponensek indexe	11	22	30	25	5	32
Képessé tevő faktorok komponensindexe	13	17	35	28	3	29
Hálózati hozzáférés	17	17	39	28	2	29
Információs infrastruktúra	13	16	30	25	2	29
Hardver, szoftver és támogatás	20	18	47	30	2	29
Hálózati politika	13	22	43	24	7	32
Gazdaság és gazdasági környezet	17	22	42	23	12	28
ICT-politika	8	22	43	25	2	35
Hálózati társadalom	9	13	35	33	10	27
Hálózati tanulás	12	18	42	29	2	21
ICT-lehetőségek	8	6	29	28	17	37
Társadalmi tőke	6	14	35	41	11	22
Hálózati gazdaság	16	22	41	28	5	36
E-commerce	20	24	47	34	4	36
E-government	14	29	54	26	4	25
Általános infrastruktúra	15	13	23	24	8	48

Internethajó 2002

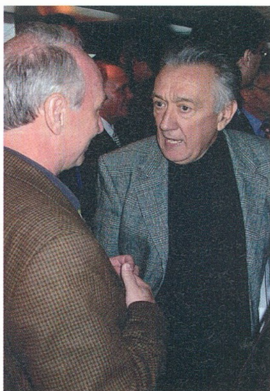
Pintér Róbert / pinter.robert@ittk.hu

előbbre a piacot, és amikor egy **kerekasztal-beszélgetésen** virágnyelven „**anyázzák**" egymást a jelen lévő nagy **telekommunikációs cégek**, akkor le lehet vonni a következtetést, hogy a **liberalizáció** félresikerült, és újra szükség van a terület **alapszabályainak** megalkotására. Azt gondolom, az **internetpenetrációnak** egyáltalán nem tesz jót a szereplők marakodása, a bizonytalan piacnyitási helyzet, a pereskedések, a díjmegosztás körüli huzavona. Még akkor sem, ha a jövő internete egész biztosan nem **dial-up** alapú lesz, hanem **széles sávú**, és bizonyos, ma húsba vágó döntéseket erre hivatkozva próbálnak igazolni.

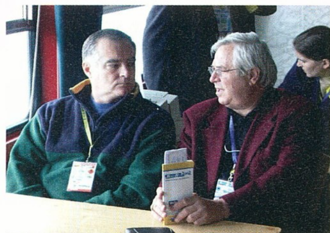
És mit mondtak a **kormányzati szereplők**? A konferencia igazi meglepetését az **informatikai és az oktatási miniszterek** bejelentései okozták. Ugyanis itt ismertették a frissiben elfogadott, internettel kapcsolatos **adókedvezményeket** és **új programokat**. Hívószavaink valának: **Európa és tudástársadalom** – mondta *Magyar Bálint* „**internetoptimista**", aki a **Sulinet Expressz** beindítását ígérte, továbbá az új, svéd mintára kialakított adókedvezmények nyomán előálló **demokratikus támogatási rendszer** igazságosságát ecsetelte.

A kormány minap elfogadtatott támogatási szisztémája ugyanis **2 év alatt** teljes egészében **leírhatóvá teszi** az alkalmazottnak otthonra juttatott számítógépet, illetve az ott igénybe vett internet-előfizetésre **adókedvezmény** vehető igénybe **évi 60 ezer forintig**. Külön adókedvezményt érvényesíthetnek például az **őstermelők** és a **kisvállalkozók** is, továbbá az otthoni elérés legális vállalkozói elszámolását is megkönnyítik. A sok bejelentés apró részleteiről itt nem tisztem beszámolni – úgyis megírták már a napilapok –, de a jól **megkoreografált** konferencián Tiborc panaszára hamar jött valamiféle válasz a politikusok részéről.

Kis hiányérzetem azonban támadt a konferencia kapcsán: az **internetezőket** ugyanis egyelőre nem kérdezte meg senki, meg sem hívták őket a róluk szóló konferenciára. Sőt rajtam, a **dísztudóson** kívül egy **kutató** sem kapott helyet a konferencián, aki elmondhatta volna, vajh' miért is nem interneteznek az emberek. Pedig ilyen **felmérés** több is született az elmúlt években.

Mindenesetre a konferencia végkicsengése pozitív volt, a cégek felkészültek, bár a telefon- és internetszolgáltatók részéről érezhető némi ellenségesség. Úgy tűnik, lassacskán felzárkózunk az **Európai Unió** sereghajtóihoz (pl. **Görögország**, **Portugália**), hogy középtávon majd megcélozhassuk mondjuk

a közepesen fejlett **Belgium**, hosszú távon pedig akár a még fejlettebb **Ausztria**, esetleg **Svédország** szintjét.

A gondolat illusztrálására néhány adatot adunk közre a főbb mutatókból, amelyek a konferencia zárszavaként kerültek bemutatásra.

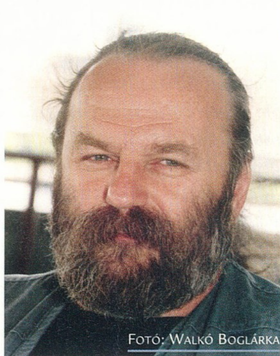
Kapcsolódó linkek:

Miért nem internetezik mindenki?
www.ittk.hu/infinit/2002/0926/slide1-171.ppt
Fog-e mindenki internetezni? – Zárszó
www.ittk.hu/infinit/2002/0926/slide2-171.ppt
Az Internethajó honlapja www.internethajo.hu

Csapó Ida

Egy sztár a százból

Andrassew Iván újságíró-író nevét az internetezők is jól ismerik: régóta van webhelye, hírlevelének híre futótűzként terjedt el a hálón, újabban webblogot, azaz internetes naplót ír. Tanított online újságírást, internethasználatot újságíróknak, főszerkesztője volt az Internettónak és az EOL-nak. E-könyveket szerkeszt, kiemelten fontosnak tartja a nyelvhelyesség ápolását a weben, s illik rá a jelző: megszállott internethasználó. Úgy érzem, számára a net munkaeszköz és önkifejezési terep egyaránt. Az elektronikus médiát képviselő „Száz sztár" újságírói között elsőként sorolják fel – ez az ábécérend előnye. Többször voltak a neten közös találkozási pontjaink, s a villáminterjú a világhálónak köszönhetően e-mailben – Budapest és Tahitótfalu viszonylatában – nagyon hamar elkészült. Iván a délelőtt feltett kérdésekre estére már küldte is a válaszokat, mi több, „webb napok" elnevezésű naplójába is beillesztette az alábbi interjút szeptember 19-éhez.

Fotó: Walkó Boglárka

■ ***Milyen érzés volt, amikor megtudtad, hogy benne vagy a „Száz sztárban"? Milyen gondolataid támadtak hirtelen?***

■ Arról kaptam értesítést, hogy „Az élő magyar kultúra száz olyan személyiségét keressük, akik méltán lehetnek hivatásuk és szakmájuk követei a nyilvánosság és a kulturális kormányzat előtt." És hogy rám esett a választás. Én, aki magamat sem tudom képviselni mint követ! Ha ilyen megtiszteltetés ér, akkor először megijedek, azután elkezdek nevetni, végül azon gondolkozom, hogy csakugyan komolyan kell-e vennem. De most azt is gondoltam, hátha segíthetek valamit, hátha javíthatok a szakmám helyzetén.

■ ***Minek tulajdonítod, hogy ott vagy a csapatban?***

■ Fogalmam sincs. Vélhetően valaki kedvel engem, és jelölt. Igazán meg is lepett, mert már három éve tudatosan visszavonultam, csak akkor írtam, ha kénytelen voltam. Most, szeptemberben ismét elkezdtem papírújságokban publikálni. Talán ennek köszönhetem. Csak a rend kedvéért jegyzem meg: nem a hivatástudatom támadt föl, hanem fél évig itthon babáztam a kisfiammal, és egyszer csak észrevettem, hogy elfogyott a pénzem.

■ ***Mi a véleményed az ötletről?***

■ Azért nem mondok véleményt, mert az ilyen ötletek jól hangzanak, azután azért vesznek oda, mert egy alkalomra, egy napra szólnak. Vagyis elmegyünk hajókázni, ott diskurálunk, jól is érezzük magunkat, de nincs folytatás. Ha mégis, akkor jó az ötlet. Ha nem, akkor az is valami, hogy jól éreztük magunkat, s legalább egy-két dologra fölhívhattuk egymás és a hatalom figyelmét.

■ ***Szeretnék kérni tőled egy újságírói hitvallást... Személy szerint mit tartasz ma a legfontosabbnak a média világában?***

■ Nekem nincs újságírói hitvallásom. Pofátlanság lenne úgy tenni, mintha folyamatosan valami magasztos cél vezetné a tollamat – illetve a kezemet a billentyűk fölött –, miközben azért írok, mert ebből élek. Ha értenék máshoz is, soha nem írnék újságot. Csak novellákat. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy nem vagyok tisztában a felelősségemmel, vagy nem okoz némi örömöt ez a munka. Egyebek mellett azért vonultam vissza az utóbbi években, mert a mai sajtóviszonyokat nem találom alkotásra alkalmasnak. Utálok különféle befektetők és politikai csoportok szolgája lenni.

■ ***Mi a véleményed a hazai média-közállapotokról, és mit lehetne tenni a jobbításukért?***

■ Elképesztőek. A rádiók jelentős része hallgathatatlan, a televíziózásban minden mérhető szint alá esett a közszolgálatiság, a kereskedelmi adók többsége nézhetetlen és undorító, a sajtó jobboldalán uralkodik a romlott dilettantizmus, a baloldalán pedig a romlott profizmus. Az internetes újságírás zagyva és koncepciótlan, az egész hálón mindent ellep az igénytelenség. Nem is folytatom. Semmit nem lehet tenni a jobbításért. Ez egy korakamasz társadalom, tele nyegle, félhülye, pénzéhes és gátlástalan okoskodókkal. Meg kell várni, hogy felnőtt legyen. Hátha magától rájön, hogy azért bizonyos értékekhez ragaszkodni kell, ha egy olyan országot akarunk, amelyben maradt még némi méltóság.

Kapcsolódó linkek:

Andrassew Iván honlapja www.andrassew.tk
Andrassew Iván részletes életrajza
www.terasz.hu/main.php?id=egyeb&page=cikk&cikk_id=1279
A „Száz sztár" kezdeményezésről www.internethajo.hu/cikk.prm?id=812

Pókember.NET

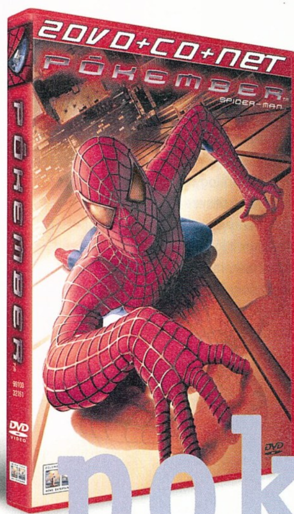
Szőjük együtt a hálót!

Pókember.NET DVD-csomag csak az interneten – ADSL-internettel

Az internetes kereskedelem varázsszóként kezdte pályafutását: még senki sem tudta, mit jelent, de elég volt kiejteni, s máris komoly befektetőcégek és pénzügyi alapok amúgy igen szorosan záródó pénztárcája nyílt meg, hogy légből kapott projekteket finanszírozzon. Még az egyébként általában késésben lévő hazai piacon is milliárdos nagyságrendben költöttek olyan online áruházak, üzletközpontok, kereskedelmi üzletágak létrehozására, amelyek azután soha egy vasat nem termeltek tulajdonosaiknak. Kegyeleti okokból nem soroljuk fel azokat a cégeket, amelyek az elmúlt két-három évben befürödtek nagy terveikkel, de aki olvasott újságot a napokban, az tudhatja, hogy legutóbb az egyik legnagyobb magyar állami cégről derült ki: csupán egymaga több mint egymilliárd forintot költött egy igazából soha meg nem valósult online kereskedelmi egységre.

Az e-lufi kipukkant, mondják sokan, kissé kárörvendve. Pedig erről szó sincs! Az online kereskedelem virágzik – Magyarországon is. Csak nem azok virágoztatták fel, akik erre szakmai és anyagi erejüknél fogva predesztináltnak érezték magukat, hanem kicsi, néhány millió forintos befektetéssel induló kezdő vállalkozások. Ahogy egyébként az autóiparban sem a hintó- vagy a mozdonygyártók alkottak nagyot annak idején, hanem az olyan fiatal úttörők, mint *Henry Ford* vagy *Karl Benz*.

Mi köze mindennek a pók-DNS-sel fertőzött mutáns fiatalember high-tech történetéhez, azaz az év egyik legnagyobb hollywoodi szuperprodukciójához, a Pókemberhez? Az, hogy a Pókember november 5-én megjelenő speciális DVD-kiadása lesz az első olyan termék a magyar internet történetében, amelyet kizárólag online, azaz egy internetes áruházon keresztül lehet megrendelni – tehát normál, háromdimenziós, offline kereskedelmi egységben, vagyis a sarki DVD-boltban nem lehet majd kapni!

„A Pókember forgalmazójának, a Warner Home Video magyarországi vállalatának döntése annak elismerése, hogy a hazai internetes kereskedelem felnőttkorába lépett" – mondja *Andermann Mária*, az internetes forgalmazást lebonyolító NetPiac Kft. kereskedelmi vezetője. „S persze külön öröm és megtiszteltetés számunkra, hogy a NetPiac lesz az az internetes áruház, ahol a terméket meg lehet majd vásárolni."

Nézzük, miről is van szó egészen pontosan! Nem meglepő módon a Pókember néhány hónappal a mozibemutató után megjelenik lakossági (azaz megvásárolható) VHS-kazettán és DVD-lemezen. Ám az csak az igazán nagy sikereknél – amilyen például A gyűrűk ura – fordul elő, hogy a normál (szaknyelven „lebutított") DVD-változat mellett egy különleges kiadás is a boltokba (illetve ezúttal csak a netre) kerül. Így a Pókember DVD-jének is lesz egy speciális, korlátozott példányszámban megjelenő változata: a Pókember.NET csomag a két DVD-lemez mellett – az egyiken a film található Dolby Digital 5.1-es magyar szinkronnal (vagy választható felirattal és eredeti hanggal), a másikon a bőséges mennyiségű extra – filmzenei CD-t, Pókember-képregényt, Pókember-kártyát és egy darab, az eredeti kópiából kivágott valódi filmkockát is tartalmaz. Mindez pedig alig kerül többe, mint a normál verzió: a Pókember.NET ára 8990 Ft. De most tessék figyelni: ezt a 8990 Ft-ot teljes egészében le is lehet internetezni!

Ugyanis a Pókember.NET neve nemcsak azt sugallja, hogy az interneten kapható speciális változatról van szó, hanem azt is, hogy még kedvezményes internet-előfizetés is jár hozzá! Azaz aki visszaküldi a Pókember.NET DVD-csomagban lévő szerződést, az a TVNET Kft. és a Prím Média együttműködése jóvoltából Pókember.NET ADSL-előfizetéshez juthat, amelynek havidíja 8900 Ft helyett fél éven át mindössze 6990 Ft. Ez összesen közel 12 000 Ft megtakarítást jelent, így nemcsak

www.pókembe

Pókember.NET DVD-csomag

A film – Dolby Digital 5.1-es magyar szinkronnal

Egy pókcsípés nem a világ. Peter Parker *(Tobey Maguire)*, a kétballábas diákújságíró élete fenekestül felfordul, amikor egy laboratóriumi látogatás során megcsípi egy mutáns pók. Ezt követően a srác egyre furább képességeket tapasztal magán: könnyedén sétál a plafonon, csuklójából ragadós pókszálat lő ki, a veszélyeket pedig jóval bekövetkezésük előtt megérzi. Ami kezdetben játéknak tűnik, hamarosan szörnyű és izgalmas kötelezettséggé válik: Peternek meg kell küzdenie az emberfeletti erővel rendelkező, gonosz Zöld Manóval *(Willem Dafoe)*, és el kell nyernie a gyönyörű Mary Jane *(Kirsten Dunst)* szerelmét...

DVD-extrák (1. lemez):

Hálószövés: Pókinfó-feliratok
Audiokommentárok
Pókizódok – Sztorileágaztatások
Videoklipek
Előzetesek, tévéreklámok
Filmográfiák és infók

DVD-ROM-os extrák:

Képregény és film összehasonlítása
Készíts saját audiokommentárt!
Jön: Pókember 2.
Linkek

DVD-extrák (2. lemez):

Így készült a Pókember – HBO-werkfilm
Pókmánia: az E! Entertainment filmje
Portréfilmek
Próbafelvételek
Jelmez- és sminktesztek
Bakiparádé
Pókember: a XXI. század mítosza (dokumentumfilm)
Pókember-képregénytörténet
Tanácsok és tippek a Pókember-játékhoz
Stb.

DVD-ROM-os extrák:

Pókember-játékdemo (2 szint)
3 exkluzív Marvel-képregény
SpiderMan: Blue #1, Black Cat #1 és Peter Parker: Return of the Goblin, pókemberes képernyővédő stb.
Pluszok a csomagban: filmzene-CD, Pókember-kártya, képregény, eredeti filmkocka
Pókember.NET ADSL-csomag
Csak a DVD vásárlóinak!
384/64-es ADSL-internethozzáférés dinamikus IP-címmel
8900 Ft helyett 6990 Ft havidíj az első 6 hónapra
Dial-up hozzáférés az ADSL bekötéséig
5 db név@pokember.net formátumú e-mail cím

További részletek: www.pokember.net

a Pókember.NET DVD-csomag ára térül meg, de további online vásárlásra is futja belőle! A Pókember.NET ADSL-csomag különlegessége, hogy azonnali hozzáférést biztosít az internethez, ugyanis mindaddig, amíg az alaphálózati szolgáltató (Matáv) be nem köti az ügyfélhez az ADSL-vonalat, a TVNET ingyenes dial-up kapcsolatot biztosít.

„Magyarországon az internet terjedésének egyik gátja az is – mondja *Sátor Csaba*, a TVNET Kft. ügyvezető igazgatója –, hogy kevés az olyan értékes online tartalom és szolgáltatás, amely nagyobb tömegek számára is vonzóvá tenné a netezést. A Pókember.NET csomagban éppen emiatt láttunk fantáziát: arra hívja fel a figyelmet, hogy a világháló nemcsak a szexképek és bombareceptek tárháza – aki csak ezt látja benne, egy idő után úgyis megunja. Viszont ha rajta keresztül kurrens termékekhez juthatunk hozzá, ügyeinket intézhetjük, sőt netán dolgozhatunk, pénzt kereshetünk, vagy egyszerűen csak jobb állást találhatunk, akkor az internet mindennapi életünk fontos kellékévé válik, ahogy néhány év alatt azzá vált a mobiltelefon is."

„S hogy hol lehet megtalálni az értelmes helyeket az interneten – teszi hozzá *Vértes János*, a Prím Média igazgatója –, abban segít minden hónapban az Internet Kalauz; merthogy az is jár a Pókember.NET csomag mellé. S ehhez már csak annyit tudok hozzátenni: Szőjük együtt a hálót!"

r.net

Szalay Dániel / dszalay@webmester.hu

Valóságshow-k és egyéb állatságok

Még javában tart a különféle valóságshow-k láza a kereskedelmi televíziókban, de főleg az interneten. Döbbenet: a való (???) életet bemutató adások hihetetlen nézettségi adatokat produkálnak, nem is beszélve az internetről, ahol még a leglátogatottabb portálok dobogós helye is veszélybe került, hála a Nagy Testvérnek. Lehet ezeket a műsorokat nézni vagy nem nézni, szeretni vagy nem szeretni, de szó nélkül elmenni mellettük nem lehet.

Big Brother

A Big Brother weboldala (www.bigbrother.hu) a piacvezető magyar hírportálok nyitó lapjainak napi forgalmát többszörösen felülmúlta. Nem meglepő tehát, hogy a terhelést sem a hálózati eszközök (routerek) nem bírták, sem az információs oldalakat kiszolgáló webszerver. A komoly előkészületek ellenére sem bizonyult kellőképpen ellenállónak a V-net 100 megabites rendszere az interneten is leskelődni vágyók hatalmas ostromával szemben.

„A legmerészebb terveinket is sokszorosan felülmúló érdeklődés nem okozott gondot a rendszer lelkének, a mozgóképet sugárzó Windows Media Servernek. A kiszolgáló elemeket azonban sokszorosukra kellett bővítenünk, amit rekordidő alatt sikerült megtenni" – világítja meg a hátteret *Vass Tibor*, a projekt krízisigazgatója. „Olyan ez, mintha egy sportolón futás közben kellene szívműtétet végrehajtani. Partnereinkkel olyan egyedülálló tapasztalatra tettünk szert a kritikus napok alatt, amelyet más közvetítéseknél is tudunk hasznosítani."

A Big Brother közvetítését kiszolgáló médiarendszer kiépítéséhez is Windows .NET Server 2003-at és Windows Media 9 Series szervert (korábban Corona kódnéven futott, lásd még: www.hirek.com/cikk.prm?id=30963, illetve www.microsoft.com/windowsmedia) alkalmazott a cég. A Windows Media Server a pillanatnyilag elérhető egyik legjobb minőségű médiatovábbító megoldás az interneten – állítja a Nagy Testvér videoközvetítését biztosító Sense/Net.

A közvetítést 45 és 250 kbps-os, Windows Media 8 formátumú multistreamek teszik lehetővé. A technikai lebonyolítást végző cégek tájékoztatása szerint több szervert is telepítettek oly módon, hogy automatikusan a legkevésbé terhelt szolgálja ki a forgalmat (fall-back). A kezdeti nehézségek után napi 1,5 millió oldalletöltéssel, átlagosan napi 200 ezres látogatásszámmal a Big Brother honlapja rendkívül komoly forgalmat tudhatott magáénak.

A Medián adatai szerint a műsor kezdetekor

Napló a BB indulásának napjairól

2002. 09. 01., vasárnap: A beköltözés – a sávszélesség 600 broadband nézőre elég.

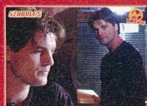
2002. 09. 03., kedd: Lassú ismerkedés – 1500 néző (az Interware-nál 200 megabites terhelés, a Sense/Net szolgáltatta a szükséges gépet).

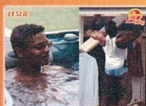
2002. 09. 04., szerda: Ezen a napon már biztosított a 400 megabites sávszélesség. A nézők száma 2000 felett (az eredeti Sense/Net-szerver ezzel egy időben átkerül a Budapest Internet Exchange-hez).

2002. 09. 05., csütörtök este: Üzembe helyezik az első HP ProLiant gépet is.

4,2 millió oldalletöltés is előfordult. Az átlagos látogatásszám egyébként napi 150 és 200 ezer közötti, de előfordult már 400 ezer is. A videoközvetítést (video streaming) átlagosan 4 ezren nézik egy időben, naponta összesen mintegy 80 ezren. Az előadások a kőbányai vásárváros (Hungexpo) területéről, a Big Brother-házból az ott elhelyezett, Windows Media Encoder szoftverrel és speciális digitalizáló hardverrel felszerelt PC-ktől a Vivendi ATM-hálózatán keresztül jutnak el a világhálóra. Egyébként a weboldal és az élő online videoközvetítést végző szerverpark két külön rendszert alkot. A jelenleg üzemben lévő Sun (Solaris) webszerverre az internetes oldalt a Big Fish fejlesztette. No, ennyi technikai előzmény után nézzük végre, mit kínál a Big Brother honlapja! A főoldalon összesen 9 kiemelt menü jelenik meg, ezek legfontosabbika vélhetőleg az élőközvetítés gombja, amelyre rákattintva 2+1 kameraállás közül választhatjuk ki, hogy melyiket óhajtjuk nézni (a harmadikhoz egyébként csak a V-Net előfizetői férhetnek hozzá). Megadhatjuk azt is, hogy milyen sávszélességű és ezzel együtt milyen minőségű képet szeretnénk, választhatunk az ADSL-, a hagyományos modemes és az ISDN-kapcsolat közül. A Galéria menüpontban videókat és képeket találhatunk, amelyeket különböző kategóriákba soroltak. Néhány kategória: élőképek, erotika, feladatok, exkluzív, titokszoba stb. Természetesen működik chat, és fórumuk is van. A Show rovat Események menüpontja alatt időrendben követhetjük a nap legfontosabb eseményeit. A Színesben mindenféle érdekességeket olvashatunk a bentlakókkal kapcsolatosan, míg a Helyszín alatt 3 dimenzióban nézhetünk szét a házban és az udvaron. Önmagáért beszél a Feladatok nevű menüpont és a Szabályzat is. A Team a honlap és a produkció gazdáiról, munkatársairól tájékoztat. A Szavazások rovatban a weben keresztül is kifejezhetjük véleményünket, például hogy ki nyeri a játékot. A Letöltéseknél háttérképeket és képernyővédőket, óriásplakátváltozatokat, egy kis reklámfilmet, valamint a honlap megtekintéséhez szükséges segédprogramokat másolhatunk gépünkre. A Játék rovatban ottjártunkkor képaláírási verseny folyt, vagyis a házban és a kertben készült képekhez kellett valamilyen szellemes aláírást kitalálni. Az Aukcióra kattintva a házlakókhoz kötődő tárgyakkal találkozhatunk, *Pongó* vörös fehérneműjével, *Szabi* 200 forintos „kínai nacijával", *Popey* bokszkesztyűjével stb. A Nagy Testvér honlapján ezenkívül a lakók is külön oldalt kaptak, s egy egérrel mozgatható, 3D-s Flashben szintén megnézhetjük őket.

Való világ

A **www.valovilag.hu** az Origo portál felépítéséhez hasonlóan közvetíti az RTL Klub műsorának történéseit. Ezenfelül azt a célt is szolgálja, hogy a néző mindent megtudjon, amire a játékkal kapcsolatban kíváncsi lehet, és tapasztalatait megoszthassa másokkal. Az állandóan nézhető online közvetítések mellett a portál bemutatja a villát és a játékosokat, akiknek népszerűségét állandó szavazásokkal mérik. Minden lényeges eseményről késlekedés nélkül hír jelenik meg, a fontosabb történésekről, a riportszobában elhangzottakról pedig bővebb beszámolókat is elérhetővé tesznek. A portál online áruházában vásárolni is lehet, és különféle aukciókon licitálni egy-egy becses tárgyra. A híréhseket reggelente e-mail hírlevélben juttatják „reggelihez", az erre igényt tartó mobiltulajdonosoknak pedig SMS-híreket, sőt SMS-riasztást is küldenek, ha valami nagy dolog készül odabent. A fórumokon kötetlen beszélgetések zajlanak.

A Való világ oldalának készítői exkluzív anyagokhoz is hozzájuttatják az egyik internetszolgáltató előfizetőit az Axelero Klub weboldalán (**klub.axelero.hu**) keresztül, az Origo látogatói pedig SMS-ben elő is fizethetnek erre.

A szolgáltató szakemberei napi 200 ezer látogatóra és egymillió letöltött oldalra számítottak a Való világ portálján, de a technikai hátteret úgy méretezték, hogy akár ennél jóval nagyobb forgalmat is zökkenőmentesen ki tudjanak szolgálni. A szerverpark számos kisebb gépből áll, így a terhelés még az esetleges meghibásodások esetén is rugalmasan elosztható, illetve a gépek száma bármikor gyorsan bővíthető. Az RTL Klub valóságshow-ja, a Való világ indulásának napján az Origo nézettsége folyamatos növekedésnek indult, mivel a portál keretében lehetett megtekinteni

Valóságshow-k és egyéb állatságok

Szalay Dániel / dszalay@webmester.hu

a műsor lapját is. Szeptember 9-én, hétfőn a számlálók már közel 598 ezer látogatás mellett 4 millió 448 ezer oldalletöltést mutattak – tájékoztatta az Internet Kalauzt *Pohly Perenc,* az Axelero sajtószóvivője. Ugyanakkor elismerte, hogy azon a napon a Medián adatai szerint a Korridor Network (a Tv2 internetes honlapjainak hálózata, amelyhez hozzáadódnak a Big Brother oldalának nézettségi mutatói is) egy mutató tekintetében kevéssel megelőzte az Origót: 4 millió 656 ezer oldalletöltést produkált 452 ezer látogatás mellett. Ez azt jelenti, hogy bár azon a napon is kevesebb ember kereste fel a Korridort és a Big Brother weblapját, mint az Origót, egy látogató több oldalt nézett meg, mint a másik portálnál. Ezt Pohly azzal magyarázta, hogy a Big Brother műsorában nem sokkal azelőtt lehetett látni az első szexjelenetet, amely a műsor weboldalán is megtekinthető volt, és ez átmenetileg kiugróan megnövelte az oldal iránti érdeklődést. A rákövetkező napon, kedden azonban a Korridor forgalma 25%-kal visszaesett az oldalletöltések terén (3 millió 510 ezer), és 14%-kal a látogatások tekintetében (399 ezer). Az Origónál ezzel szemben folytatódott a növekedési tendencia: szeptember 10-én 627 ezer látogatás során 4 millió 705 ezer oldalt töltöttek le tőlünk az internetezők – hangoztatta a sajtószóvivő. Hasonló kiugró teljesítményt egy éve produkált a piacvezető portál: 2001. szeptember 12-én, az USA elleni terrortámadás másnapján 3 millió 152 ezer oldalletöltést és közel 600 ezres látogatószámot ért el.

A látogatói szokások kapcsán megtudtuk azt is, hogy elsősorban a tévéadásokat követően „csüngenek" sokan az oldalakon. Ennek oka, hogy a tévében látottakat szeretnék tovább nézni.

A Való világ technikai háttere: 6 darab PC-architektúrájú encoder számítógép (minden streamhez egy-egy), ezek állítják elő a videojelekből a közvetítést.

A villában lévő encoder gépek és az adatparkban található videoszerverek közötti kapcsolat 10 Mbps-os. 8 darab PC-architektúrájú videoszerver Windows 2000 operációs rendszeren Windows Media Server 8 kiszolgálót futtat, és a videoszerverek gigabites kapcsolattal csatlakoznak az adatpark gerinchálózatához. Az adatpark és a Matáv IP-gerinchálózata közötti összeköttetés, amely az Axelero előfizetőit és a nemzetközi irányból érkező érdeklődést szolgálja ki, 2 Gbps sávszélességű. Az adatpark és a BIX kapcsolata (a többi ISP-felhasználó számára) 1 Gbps-os. A www.valovilag.hu oldalait egy Sun-platformon futó, dedikált, front-end–back-end architektúrájú rendszer szolgálja ki; a front-endeken iPlanet webkiszolgáló fut.

Cafe-live

Különleges ötlettel rukkolt elő nemrégiben a Café Csoport (**www.cafecsoport.hu**). Élőközvetítés segítségével október 7-étől a világ első „kreality show"-ja keretében saját irodájukba engedtek betekintést a **www.cafelive.hu** címen. A cégcsoport irodáiban 5 darab webkamerát helyeztek el: egy a recepciót figyelte, három pedig három különböző irodahelyiséget, s volt egy a cég konyhájában is. Sőt az október 10-ei híreik között azt írták, hogy napokon belül újabb kamerát helyeznek el. A képeket egyébként a Webigen és a PSINet juttatta el az internetre, ahol körülbelül egy hónapon át lehetett figyelni a cégcsoportnál történő eseményeket az őszi hónapban. A látogató az iroda alaprajzára kattintva eldönthette, hogy melyik szobát szeretné nézni. Hasonlóan a tévék valóságshowihoz, a Napló oldalon minden este összefoglalták a történteket. A látogatók ezen a weboldalon is megismerkedhettek a szereplőkkel, akik ezúttal egyben az iroda munkatársai voltak. Ez azért fontos, mert a Beszavazás rovatban a nap dolgozójára is voksolni lehetett. (Érdekességként megemlítjük, hogy a munkatársak között megtaláltuk *Szarvas Lászlót,* a Tv2 ismert műsorvezetőjét, aki egyben a cég egyik vezető munkatársa – természetesen ez a weboldalról is kiderül.)

Bár

Bár ma már a Farmnál tart a Viasat3, mielőtt erre rátérnénk, ejtsünk néhány szót az egyik első valóságshow közvetítéséről, amelyet a Viasat3 televíziós csatorna portálja bonyolított le tavaly. Hosszú ideig elmondhatták, hogy ők készítették a leghosszabb és legnézettebb élő internetes videoközvetítést Magyarországon. Ők voltak annak idején a technika meghonosítói, úttörő szerepük vitathatatlan. A Bár című valóságshow online nézői a Microsoft Windows Media technológiájával egyébként mintegy tíz héten át, a nap 24 órájában követhették kedvenceik versengését.

A Bár helyszínén kamerák, mikrofonok és mikroportok arzenálja tette lehetővé, hogy a nézők a játékosok minden lépését nyomon követhessék a neten. A 10 hetes műsor tavaly májusi indulása után a website

milliós nagyságrendű oldalletöltést, az online közvetítés pedig mintegy 200 000 Windows Media-streamcsatlakozást és több mint 31 ezres nézőszámot ért el. A legmagasabb egyidejű online nézőszám akkoriban 272 volt. Ez a rekord azonban 2001. július 21-én, a Bár zárószavazása és eredményhirdetése alatt a nyári vakációzók távolléte ellenére megdőlt. A portál szolgáltatásaihoz, illetve a műsorhoz kapcsolódó média- és webalkalmazásokat a Sense/Net saját fejlesztésű Portal Engine v2.1 megoldása foglalta egységes keretbe. A webkikötő a tévé stratégiájához alkalmazkodva a futó műsorhoz automatikusan igazodó tartalommal várta a látogatókat. A Viasat3 munkatársai a Portal Engine adminisztrációs felületén keresztül gyorsan és önállóan szerkeszthették portáljuk tartalmát, illetve a műsorok változásához igazíthatták az aktuális megjelenést.

Kukkants be a rádióstúdióba!

Ha már az első magyar valóságshow-t, a Bár tavalyi adását említettük, ne feledkezzünk meg a Modem idők című rádióműsor 2001 augusztusától fél éven át tartó izgalmas médiakísérletéről sem. A *Szilágyi Árpád* és csapata által készített heti rádiós talkshow azt tűzte ki célul, hogy megvalósítja a látható rádióműsort: ennek érdekében a stúdióban két kamerát helyeztek el, amelynek képeit RealVideo segítségével közvetítették az interneten. Itt szintén munka közben lehetett kukkolni a rádiósokat, akik időnként nem restellték speciális játékot hirdetni hallgatóiknak (nézőiknek): azok nyerhettek, akik az adást nézték is a neten. (Elérhető a **www.net.hu/modemidok** címen, az Archívum/RealVideo menüpontra kattintva.)

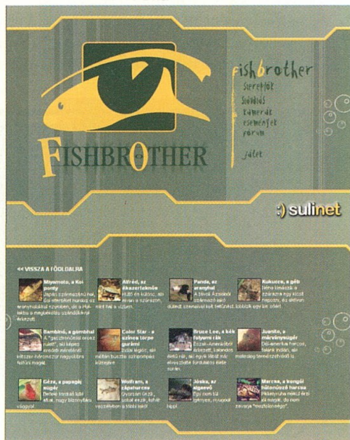
Az Internet Kalauz e havi CD-mellékletén egyébként válogatás található a rádióműsor korábbi hangfelvételeiből. Ezek közös sajátsága, hogy az adásokban különféle kukkolós technikákról is szót ejtettek.

Farm

Meglepő módon a **www.farm.hu** címen nem a Viasat3-hoz kötődő, 10 héten át hetente ötször jelentkező, a Bárhoz hasonló műsor lapja látható, hanem egy domainbróker oldala érhető el. Kisebb keresgélés után azonban ráakadhatunk a Farm oldalaira – ehhez a **viasat3.hu** webcímre kell kattintanunk. A Farm menüpont alatt a két nagy országos kereskedelmi tévé műsorainak lapjainál jóval szerényebb, bár szépen megszerkesztett tartalmat találunk. Képek és írásos beszámolók láthatók a főbb történésekről, bemutatkozik a 6 női és a 6 férfijátékos, valamint a játékvezető, *László M. Miksa*, és megtekinthetjük a Mátrában található helyszínt, a nomád kerti fürdőszobát, az ebédlőt, az udvart és a lakószobát. A házban egyébként nincs áram, sem csapvíz és gáz, a telefon hiányáról már nem is beszélve. Még a mobiltelefonok is csak elvétve működnek a gyenge térerő miatt, ami a stáb munkáját is megnehezíti. A weblapról kiderül, hogy a házat tudatosan úgy rendezték be a filmesek, hogy az megfeleljen a száz évvel ezelőtti körülményeknek. Az épülethez igen kezdetlegesen felszerelt konyha tartozik, amelyből természetesen teljesen hiányoznak a konyhagépek. A weboldalon interjúk találhatók kiesett játékosokkal is.

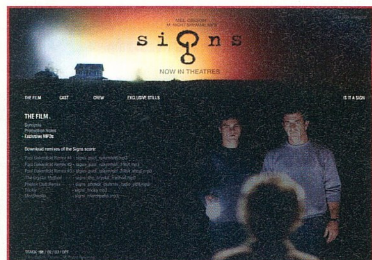
FishBrother

A kereskedelmi tévék által működtetett valóságshow-k weblapjainak sorába nemrégiben beállt egy Sulinet-oldal is, amelynek kiötlői állati közvetítést indítottak az interneten FishBrother néven. Ennek lényege, hogy a **www.sulinet.hu/fishbrother** címen elérhető HalTestvér-oldalon több kameraállás közül választhatunk, így határozva meg, hogy melyik állatot kívánjuk figyelni. Talán ez a leghasznosabb az eddigiek közül, mégsem hallhattunk róla a médiában.

Ősz a borzongás jegyében

Felejtsük el a melankolikus októberi estéket, a borongós délutánokat: az októberi filmbemutatók bombabiztosan gondoskodnak adrenalinszintünk egekben tartásáról. S hogy a hollywoodi stúdiók egészen biztosra menjenek, a válogatott rémségekhez válogatott színészgárdát toboroztak.

Ha egy **gabonatáblában** egyik napról a másikra mértani pontossággal megrajzolt körök tűnnek fel, az emberek egyik része **földön kívüliek** ténykedésére, másik része viszont alaposan megtervezett és gondosan kivitelezett **diákcsínyre** gondol. Az „**ufók jártak a farmomon**" témaköre egy jó rendezőnek már önmagában is elég volna egy kellemesen borzongató **thrillerhez**. Ha azonban a filmet rendezőként *M. Night Shyamalan* jegyzi, egészen biztosra vehetjük, hogy semmi sem lesz olyan egyszerű, amilyennek első látásra tűnik.

Az **indiai származású** rendező harmadik sikerfilmgyanús alkotása, a **Jelek** főszerepét az első két **Shyamalan-thrillert** sikerre vivő *Bruce Willis* helyett ezúttal *Mel Gibsonra* bízta, s a rettenthetetlen ausztrál mellé erősítésként leszerződtette *Joaquin Phoenixet,* akit egyre több kritikus emleget egybehangzóan generációja egyik **legnagyobb színészi tehetségeként**. Mindez pedig annyit jelent: bármilyen magyarázat felé is hajlottunk eddig gabonakörügyben, mindenképpen érdemes lesz elgondolkodni ezen az újabb verzión...

Misztikum a kukoricásban

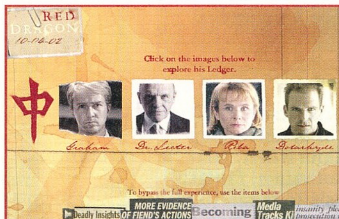
A film **hivatalos honlapja** (**bventertainment.go.com/movies/signs**) megelőlegezi a misztikus hangulatot: a főoldalon máris a gabonakörökkel megjelölt mező látképével találjuk szemben magunkat. Aki az **amerikai lapok kritikusainak** véleményére kíváncsi, az a leghangzatosabb dicséreteket felvillantó, kevéssé fantáziadús, fekete ablakra kattintva juthat el a vonatkozó újságcikkekig. A honlap többi része ennél szerencsére sokkal „**földön kívülibb**" hangulatúra sikeredett. A gabonaköröket körülvevő mítoszokat feldolgozó „**Is it a sign?**" (szabad fordításban: „**Jelet kaptunk?**") aloldalon újabb dekoratív kukoricás látképe fogadja a látogatót, a képernyőre lassan beúszó **célkeresztre** klikkelve viszont már különféle **high-tech ábrák**, villódzó, fülsiketítően **sercegő képernyők** közül választhatunk. A jó döntés és az esetenként nem kis türelmet igénylő letöltés jutalma **néhány filmrészlet**, valamint újabb jelek, nyomok, rejtvények. Aki netán nem boldogul egyedül, a megfelelő menüpontot kiválasztva ufóhívő barátait is értesítheti a különös jelenségről.

A filmes aloldalról a szokásos **információk**, **fotók** és **előzetesek** mellett a főcímzene különféle feldolgozásait, **remixeit** is letölthetjük, míg az oldal képeslapszolgálata változatos gabonakörmintákkal díszített lapokkal örvendezteti meg a levelezni vágyó látogatókat. Aki viszont további **filmkritikákra**, **információkra**, valamint rajongói **pletykákra** kíváncsi, annak a **www.atnzone.com/moviezone/guides/signs**, illetve a **www.upcomingmovies.com/signs.html** internetcímeken érdemes próbálkoznia.

Hannibal visszatér

Az ősz másik thrillerszenzációja Hannibal Lecter rajongóinak szerez majd – a sorozat kevéssé sikerült második részénél, a Hannibalnál vélhetően nagyobb – örömet. A bárányok hallgatnak ördögi pszichológusa ezúttal a történetek előzményében, a trilógia tulajdonképpeni első részében, A vörös sárkányban mozgatja a háttérből a szálakat. Will Graham, a pszichopata bűnözők fejével is gondolkodni képes nyomozó épp a Lecter elfogása miatt elszenvedett lelki sérülések folytán hagyja ott az FBI kötelékét. Amikor azonban egy új sorozatgyilkos kezdi irtani a békés amerikai családokat, újra szükség lesz rendkívüli képességeire. A nyomozó pedig kit is hívhatna segítségül a beteges elme titkainak megfejtéséhez, mint esküdt ellenségét, a magánzárkába csukott Hannibal dokit... *Thomas Harris* regényét egyszer már megfilmesítették: 1986-ban Embervadász címmel készült belőle hollywoodi produkció. Az egykori és az új feldolgozás producere, *Dino de Laurentiis* az operatőri munkákra újfent azt a *Dante Spinottit* kérte fel, aki az első változatnál állt a kamera mögött. A szereplőgárda e film esetében is önmagáért beszél: a *Hannibal Lecter* figurájával szinte már automatikusan azonosított *Anthony Hopkins* mellett Graham nyomozó szerepében az Amerikai história X és a Harcosok klubja főszerepében nagyot alakító *Edward Nortont* láthatjuk, a pszichopata Francis Dolarhyde-ot *Ralph Fiennes,* Graham FBI-főnökét pedig *Harvey Keitel* játssza.

Ugyanaz másképp

A film hivatalos honlapjára (www.reddragonmovie.com) a készítők láthatólag legalább annyi energiát fordítottak, mint a rendező a szereplők kiválogatására. Az egyébként viszonylag szokványos tartalomhoz (filmes információk, életrajzok, képek, előzetesek, valamint a lelkesebb rajongóknak szánt háttérképek, képernyővédők és képeslapok) a pszichopata Dolarhyde naplóját lapozgatva juthatunk hozzá. Láthatjuk, ahogyan a napló formát ölt, képeket ragaszthatunk oldalaira, az azokat kísérő zene pedig gondoskodik róla, hogy teljes intenzitással borsódzhasson a hátunk. Az egyetlen fekete pontot azért érdemli meg az oldal, mert a linkgyűjtemény menüpontja alatt a lapzárta időpontjában még a „hamarosan elkészül" felirat fogadta a látogatót. Ettől eltekintve viszont a honlap remek példája annak, hogyan lehet a hivatalos, mellesleg teljesen szokványos filmes infókat úgy tálalni, hogy a néző ne érezze úgy: már megint ugyanazt a papírízű hollywoodi egyenhamburgert tolták az orra alá.

Rajongói honlapok:

Mel Gibson
www.farms-online.com/gibson
www.weirdchiefpictures.com/mel.gibson.htm

Joaquin Phoenix
www.joaquin-phoenix.net
www.angelfire.com/movies/joaquinphoenix

Anthony Hopkins
www.planethopkins.co.uk
www.geocities.com/anthonyhopkins_ah

Ralph Fiennes
www.geocities.com/Broadway/Wing/6263/ralph.htm

Edward Norton
www.geocities.com/edwardnortononline
www.edward-norton.org

a mi Mac ink

Magyar Címtár

A Magyar Címtár legfrissebb terméscsokrába becsempésztünk egy nem éppen az elmúlt hónapban keletkezett címet, a Neumann Házét, mert nyitó oldala az elmúlt hónapban valami fantasztikus dologgal frissült. Ez olvasható rajta:
„A Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ (a Neumann Ház) 1997-ben jött létre azzal a céllal, hogy részt vegyen a magyar kulturális örökség digitalizálásában, és az internet segítségével elérhetővé tegye a műveket itthon és külföldön egyaránt.
A 2002. évi irodalmi Nobel-díjat a Sorstalanság című mű szerzője, Kertész Imre, a Digitális Irodalmi Akadémia tagja nyerte el. Kertész Imrének szívből gratulálunk, kedves felhasználóinknak pedig jó olvasást kívánunk!
Az olvasás megkönnyítése érdekében Kertész Imre műveit e-könyv formátumban is le lehet tölteni.
Kertész Imre: Sorstalanság (269 kB)
Kertész Imre: Az angol lobogó (144 kB)
Kertész Imre: Kaddis a meg nem született gyermekért (189 kB)
Kertész Imre: A kudarc (349 kB)
Kertész Imre: Jegyzőkönyv (132 kB)"
Most, amikor tudjuk, hogy első Nobel-díjas írónk könyvei a hír másnapján elfogytak a könyvesboltok és könyvtárak polcairól, talán nem érdektelen felhívni olvasóink figyelmét erre az oldalra. Ismerkedjünk Kertész Imrével, akinek mi is szívből gratulálunk, és akivel együtt örülünk. Persze szabad a többi címre is ellátogatni...

A

Aero Média Légiszolgáltató Kft.
http://www.aeromedia.hu
AGROIL-P Kft.
http://www.agroil.hu
Állásajánló
http://webmaster.allasajanlat.hu
Anonim AIDS Tanácsadó Szolgálat
http://www.anonimaids.hu
Antennák telepítése, fotók, videók készítése
http://www.karsai-sat-video.ini.hu
Asztrológia
http://www.asztrologia.at.hu
Autó-Fitt Kft.
http://www.autofitt.hu
Autómentés
http://www.automentes-szallitas.hu
Autopress Kft.
http://www.atx.hu/saab-autopress

B

Balaton
http://balaton.lap.hu
Balatonberény
http://www.bereny.hu
Balyika oldala
http://balyika.ini.hu
Bank
http://www.bankweb.hu
Bannerpiac
http://www.bannerpiac.hu
Belgyógyászat
http://belgyogyaszat.lap.hu
Blogspot
http://miles.blogspot.com
BMW Zsiba F-1 Team
http://www.williamsf1.dfs.hu
Borítók
http://www.boritok.hu
Braun-Brothers Kft.
http://www.braun-brothers.hu
Btech
http://www.btech.hu
Budapesti Állatkerti Alapítvány
http://www.allatkertialapitvany.hu
Businessman Club
http://businessmanclub.hu

C

C Pen
http://www.cpen.hu
Chapel Ministries Hungary Rt.
http://chapel.ini.hu
Chatelo
http://www.chatelo.hu
Commed Trade Kft.
http://www.commed.hu
CWS
http://www.cws.hu

D

D&D Kft.
http://www.danko-dankokft.hu
Dél-Magyarország Online
http://www.delmagyar.hu
Dísznövények
http://www.tuja.hu/osszesnoveny.htm
Dolphinet
http://www.dolphinet.hu
Domboldal
http://www.extra.hu/domb

E

Érmék
http://www.lba.hu/forint/index.html

Evva Hungária Kft.
http://www.evva.hu
Exex
http://www.exex.hu

F

Fájlkezelők
http://www.tar.hu/fajlkezelo
Falusi Turizmus Centrum
http://free.x3.hu/kozard
Forma-1
http://www.forma1shop.hu

Franklin
http://www.franklin.hu
Fuvarozás
http://www.koltoztetunk.hu
Fuvarszervezés
http://www.szikraifuvaros.hu
Fűtésmódok
http://www.futesek.hu

G

Gausz Péter
http://www.extra.hu/gauszp
Geocaching
http://geocaching.hu
Gépész
http://gepesz.lap.hu
GFX webdesign
http://www.gfx.hu
Gigatechnik
http://gigatechnik.freeweb.hu
Gold-Motors Bt.
http://members.chello.hu/goldmotors
Golf
http://www.oldlakegolf.com
Gondolkodom
http://gondolkodom.hu

H

Hahaha
http://www.hahaha.hu
Hajhullás
http://www.hajhullas.hu
Hajóépítés
http://www.concordia.matav.hu/hajo
Hajósbolt
http://www.maritime.hu
Hambi büfé, Berekfürdő
http://www.extra.hu/hambibufe/index.html
HardwareOC
http://www.hardwareoc.hu
Hévíz
http://heviz.lap.hu
Hexaglot
http://www.hexaglot.hu
Hirdető
http://www.hirdetolap.hu
Holdbolt
http://www.holdbolt.hu

Magyar Címtár

Honlaptérkép
http://www.geocities.com/art29c
Honliner
http://www.honliner.hu
Host-sites
http://www.host-sites.hu

I

Ingatlan-adatbázis
http://www.casa.hu
Ingatlanpiac
http://www.ingatlanpiac.hu
iSoft Kft.
http://www.extra.hu/somark

K

Kalandjáték
http://www.kalandjatek.hu
Kalocsa
http://kalocsa.lap.hu
Karácsony
http://www.karacsony.lap.hu

Kas-Pack
http://www.kas-pack.hu
Kelenföldi webportálka
http://kelenfold.vilaga.hu
Kelet Ingatlancentrum
http://www.kelet-ingatlancentrum.hu
Képek
http://www.freeweb.hu/kiszsolt1/Kepek/kepek.htm
Kifőzde
http://kifozde.inf.hu
Kós Károly Iskola
http://www.extra.hu/kos_karoly_iskola
Kovat
http://kovat.ini.hu
Kung-fu Akadémia
http://www.kungfuakademia.hu

L

Lakberendező
http://www.extra.hu/lakberendezes
Lexibook
http://www.lexibook.hu
Lovas Nemzet újság
http://www.lovasnemzet.hu

M

M4 Autókereskedés
http://www.atx.hu/m4auto
Magyar Könyvelők Országos Egyesülete
http://www.mkoe.hu
Malév Repülőklub
http://malev.repuloklub.hu
Mali és a világörökség részei
http://www.extra.hu/Mali
Málnás, a medvék birodalma
http://www.malnas.ini.hu
Managerkalkulátorok
http://www.royal.bl.hu
Medic Info
http://www.medicinfo.hu/humor.html
Meditáció
http://meditacio.lap.hu
Megacity
http://www.megacity.4u.hu
Metalindex
http://www.metalindex.hu
Mobilhírek
http://www.mobilhirek.hu
Mobiloffice
http://www.mobiloffice.hu
Mozi
http://mozi.rulz.hu
Mp3-borítók
http://mp3.boritok.hu
MusicHello
http://www.musichello.com
Múzeumok
http://www.museum.hu
MyPin
http://www.mypin.hu

N

Neumann Ház
http://www.neumann-haz.hu
Nexon
http://www.nexon.hu
Nyírép Kft.
http://www.nyirep.hu

O

O.R.S. Bt.
http://www.atx.hu/ors
Óraszalon
http://www.oraszalon.hu
Origie
http://www.extra.hu/origie/index.html
Orvostudomány
http://orvostudomany.lap.hu
Otthonok
http://www.otthonok.hu
Őserő
http://osero.warez.hu

P

Pécsi Hét
http://www.pecsihet.hu
Pécsinfo
http://pecsinfo.hu
Phoenixpower
http://www.phoenixpower.hu
Poligocsi
http://www.poligocsi.hu
Proathlon
http://www.proathlon.hu
Prospero
http://www.prospero.hu

R

Rajzfilmek
http://rajzfilm.lap.hu
Receptek
http://receptek.inf.hu
Renault 5 eladó
http://www.extra.hu/elador5
Restaurant Favorit vendéglő
http://www.favoritrestaurant.hu
RG-nosztalgia
http://rgnosztalgia.uw.hu
Rohanás
http://www.elender.hu/~halaszjp
Röplabda
http://www.freeweb.hu/szfsc
Rövidítések
http://www.rovidites.hu

S

Sarokpont
http://sarokpont.fw.hu
Sil-West R Kennel
http://www.westiemaster.hu
Siró Béla
http://bsiro.honlapja.com
Sportfotók
http://sportfotok.hu

Studentnet
http://www.studentnet.hu
Studing Art
http://www.studing.hu
Szaku
http://www.szaku.hu
Szálláshelyek
http://szallashelyek.vilaglato.hu
Szep-Stahl Kft.
http://www.szep-stahl.hu
Szexshop
http://www.szexposta.net
Szoftverstúdió
http://tourist.info.hu/sharp1
Szösszenet
http://rgyozo.axelero.hu/szosszenet

T

Tár
http://www.tar.hu
Targoncaszerviz
http://www.amg-targoncaszerviz.hu
Társközvetítő
http://www.tarskozvetito.hu
Távkönyvelés
http://www.tavkonyveles.hu
Top7 Travel
http://www.top7.hu
Topolisz
http://www.topolisz.hu
TopSport Magazin
http://www.topsport-magazin.hu
Tóth Kisgépcentrum
http://www.tothkisgep.hu
Touristinfo
http://tourist.info.hu
Történelem
http://www.mult-kor.hu
Tűzföld
http://w3.enternet.hu/brave

U

UltiNet
http://www.ultinet.hu
Üvegmozaik
http://www.uvegmozaik.hu

V

Vas Megyei Munkaügyi Központ
http://www.vasmmk.hu
Villa-Lux
http://www.villalux.hu
Víztorony
http://www.viztorony.hu

W

Wahun
http://www.wahun.hu
Wallpapers
http://wallpapers-world.freeweb.hu
Web-Hang
http://web-hang.hu
Western
http://www.extra.hu/western
World Rally
http://www.worldrally.ini.hu

Másra is van idő...

Bár elsősorban a múlt havi számunkban megjelent, „Az idő pénz" című cikket kívántuk folytatni más óramárkák és más weboldalak felkutatásával, kutakodásunk zenitjét elérve (www.zenit.hu) azt láttuk, hogy egy márkaképviseletnél, egy nagykereskedőnél sok minden elfér, a kerti eszközöktől a ragasztókon keresztül a nyomdai csomagolóanyagokig sok mindenre jut idő... Különösen akkor, ha az irány fordított: a Zenit nem az órák mellett foglalkozik mással is, hanem más terméktől jutott el a márkás órákig.

A Zenit International Rt. elődje, a Zenit Kft. 1968-ban alakult meg, elsősorban az ipar és a mezőgazdaság számára mindenkor fontos, neves nyugat-európai cégek műszaki és kereskedelmi képviseletének ellátására. A Zenit mindig is aktívan működött közre a korszerű technológiák és műszaki eredmények elterjesztésében, meghonosításában. Az elmúlt évtizedben bekövetkezett gazdasági átalakulás, a piaci körülmények gyökeres megváltozása alapvetően hatott a cég fejlődésére is. Ez nemcsak abban nyilvánult meg, hogy 1991-ben részvénytársaság lett a kft.-ből, hanem abban is, hogy több termékcsoportra kiépült az országos értékesítési és szervizhálózat, hogy kialakult a saját raktárbázis, hogy megszervezték a képviselt termékek garanciális és garanciaidőn túli műszaki ellátását.

Zenit
ROAMER
ROHM IHARS
NIBE
NOVADAN
CAT
ILLIG
Kolber
POLY TECH
Zenit INTERNATIONAL RT.
Ezúton tájékoztatjuk Önöket, hogy
2002. augusztus 1.-től új helyen,
a Köztársaság tér szomszédságában újjáépített irodánkban
várjuk kedves partnereinket, leendő ügyfeleinket.
Új címünk: 1081 Budapest, Kenyérmező u. 6. I emelet
Telefon: 21 09 680
Fax: 32 31 671
E-mail: zenit@zenit.hu
Raktárunk címe változatlan: 1097 Budapest, Ken utca 8. MOLDO Kft raktárbázisa.
Árukiadás a központból küldött diszpozíció alapján.

Hogy ez miképp hat ki a képviselt termékek magyarországi elterjedésére? A weboldalról például – csak az óráknál maradva – megtudhatjuk, hogy minden huszadik magyar ember Roamer karórát visel, és ez többek között *Kiss Krisztina* termékmenedzser lelkiismeretes munkájának is köszönhető. Pedig ezek nem tartoznak a hétköznapi időmérők közé, például az újdonságok között megtalálható Dreamline IV sorozatban több modell valódi gyémánttal van kirakva. Jellemzőjük a rozsdamentes acélból készült ház, a zafírkristály üveg és a vízállóság 30 méterig.

Viszonylag új „skalp" a Zenit partnerlistáján a Kolber neve, hiszen a híres genfi óragyár képviseletét csak 2002 második féléve óta látja el a Zenit, elhozva ezzel hazánkba az úgynevezett „genfi látomást" vagy „Kolber-érzést". Ezzel is az igényes vevők elvárásait próbálja kielégíteni, hiszen ahogy a Kolbernél mondják: „a szépség az szépség, a minőség az minőség, a Kolber pedig Kolber".

Az oldal legfrissebb (jelen sorok írása közben készülő) fejezete a Perreleté. Amikor nálunk *Mária Terézia* megalkotta a Ratio Educationist, akkortájt Svájcban *Abraham Louis Perrelet* apja és saját kísérleteit folytatva óragyárat alapított. Még az 1777-es alapítást megelőzően, vélhetően 1770-ben elkészítette a világ első automata kronométerét. A szinte csak rendelésre készülő, kis darabszámú órák mindegyike különlegesség. A típusok nevei is a hagyományokat őrzik, például a Rectangle Royale, amely azokból a történelmi időkből származik, amikor *Louis-Frédéric Perrelet* (1781–1854) három francia király, *XVIII. Lajos, X. Károly* és *Fülöp Lajos* számára készített órát. Formavilágukkal a gyár mai termékei is felidézik a XVIII–XIX. századot, és természetesen ma is a Perrelet az automata órák első számú előállítója.

(x)

Az interaktív rádiós

„A közszolgálati nem feltétlenül unalmas!”

Szalay Dániel / dszalay@webmester.hu

A Petőfi rádió programjában minden csütörtökön este tíz órától hallható egy számítógépes rádióműsor, immáron több mint hét éve. Aki egyszer is belehallgat a Modem idők talkshow-ba, szinte biztos, hogy törzshallgatójává válik...
A műsor készítője a folyamatosan kísérletező Szilágyi Árpád. A „médiakonvergencia” már 1996-ban utolérte, amikor a Magyar Rádióban Internetiskola néven szerkesztett rádióműsort, amelynek írott változata az RTV-újságban is megtalálható volt heti gyakorisággal. A CompuServe-hálózat segítségével kapcsolta össze először az online világot a rádióműsorral, amikor is a hallgatók egy ismert sportdiplomatával folytathattak virtuális beszélgetést. Ugyancsak az ő nevéhez fűződik az első számítógéppel szerkesztett (és adásba került!) interjú a Magyar Rádióban 1994-ben – igaz, a digitális technika segítségével rögzített anyagot a műsor sugárzásához még szalagra kellett visszamásolni, mert a rádió technikai felszereltsége csupán évekkel később tette lehetővé a teljesen elektronikus úton előkészített adások gyártását. A most harmincéves rádiós szerint tévhit, hogy a fiatalos hangvétel csak a kereskedelmi adók sajátja. Újításokkal, kísérletekkel, valamint a megszokottól eltérő, korszerűbb hangzással és stílussal igyekeznek a műsor készítői minden héten megmutatni, hogy így is működhet(ne) a közszolgálati rádió.

■ *Hogyan fér össze a közszolgálatiság a modern, kétségkívül fiatalos műsorral és az informatikával? Idézzük föl, hogyan indult a Modem idők hét évvel ezelőtt!*

■ A szignállal... :-) Na jó, értem a kérdést, hiszen magam is újságíró vagyok. Rádiós újságíró. Az egyik előzmény az, hogy akkoriban a legendás Reggeli csúcs műsorvezetője voltam, és az azóta a Tv2-höz igazolt *Nagyistók Tibor* kollégámmal kitaláltunk egy rovatot, a Tudományos hírszendvicset. Az alcím mindent elárult róla: „Az emészthető tudomány”. Az volt a lényege, hogy fiatalos, laza stílusban meséljünk olyan érdekes eredményekről, felfedezésekről, amelyekről addig csak unalmasan (vagy csak az értelmiség számára érdekesen) beszéltek a médiában. Hírszendvics azért is, mert két hír közé betettünk egy izgalmas mini-interjút; mindez 3-4 percig tartott, tehát amolyan rádiós „fastfood” volt, amivel csütörtök reggelente „etettük” a hallgatóinkat. Ma is úgy látom, hogy ilyen típusú népszerű ismeretterjesztésre nagyon nagy

Az interaktív rádiós

Szalay Dániel / dszalay@webmester.hu

szükség lenne. A Modem idők egy kicsit a Tudományos hírszendvics szellemi örököse, hiszen a cél ugyanaz: fiatalosan, lazán beszélni olyan témákról, amelyek az átlagember számára önmagukban (a szikár hír formájában) érthetetlenek, unalmasak vagy furcsák. Emlékszem, hogy a Jurassic Park című 1993-as *Spielberg*-film és számítógépes trükkjei még jópofa hírnek számítottak (például a Tudományos hírszendvicsben), és talán akkor lelkesedtem fel igazán, amikor a 94-es Compfair számítástechnikai szakkiállításon volt szerencsém találkozni két társadalomtudóssal, akik fontosnak tartották az informatikát... *Nyírő András* és *Szakadát István* akkor jelentette meg az első magyar CD-ROM-periodikát, az ABCD-t. Úgy éreztem, hogy fantasztikus dolog készült el, amely legalább olyan jelentőségű, mint a film vagy a televízió megjelenése. Akkoriban lett divatszó a multimédia. (Az első ABCD teljesen rabul ejtett, hajnalig nézegettem-olvasgattam-hallgattam. Aztán annyira izgatott a dolog, hogy a következő két „lapszámban" már én is jelentkeztem egy-egy produktummal, pl. interaktív interjúval.) Az ABCD abból a szempontból tekinthető előzménynek, hogy a Modem időkben is folyamatosan kerestem az újítás, a kísérletezés lehetőségeit, no meg az újfajta médiamódszerek gyakorlati alkalmazását.

■ ***Változott-e a műsor alapkoncepciója a hét esztendő alatt?***

■ Igen sokat. 1995 tavaszán vendég voltam abban a műsorban, amelyet a közismert showman, *Fábry Sándor* vezetett a Petőfi rádióban. Ott ültem mellette a stúdióban szakértőként, amikor a számítógép és az internet volt a – rákényszerített – témája. Így történetileg még ez a műsor is bizonyos szempontból előzménynek tekinthető. Dermesztő volt! Bár az adás hangulatára nem lehetett panasz, sok csacsiság is elhangzott. Persze nem tudok neheztelni Fábryra, hiszen akkor még sok bizonytalanság volt a témával kapcsolatban. Azután *Visy László* kollégám 1995 tavaszán felajánlotta, hogy a rá bízott délutáni blokkban készítsek egy műsort, amely a számítógép világáról szól a lehető legérdekesebben. Kezdetben azt szerettük volna, hogy színes magazin készüljön, amely mindenki által érthető példákat, sztorikat, lehetőségeket mesél el a számítógép világáról. Az első adásban ezek voltak a témák: internetes szerelmespár, cyberszex, hackerek és ezekhez hasonló, kissé bulváros esetek. Azután átalakult a műsor hírmagazinná, majd csevegős kerekasztalműsorrá, ismét hírmagazinná, végül elérkeztünk a jelen állapothoz: a rádiós talkshow-hoz. Ebben az a lényeg, hogy heti rendszerességgel élőadásban beszélget egy asztaltársaság, amelynek tagjai jellegzetes figurák. A sokszínűség azért fontos, mert így mindenki találhat olyan karaktert, amellyel képes azonosulni; a csapatban van egy internetező nő (Netdoktornő), egy morgó bölcsész (Netnyelvész), egy anekdotázó újságíró (Hírsziporka Mester), egy chatelő programozó (Chatman), egy örök fanyalgó, egy praktikus buherátor (PC Tippek) és a technokrata műsorvezető. Ugyanakkor minden azért történik, hogy a digitális világot népszerűsítsük.

■ ***Melyek a legkedvesebb emlékek?***

■ Csak ami hirtelen eszembe jut... Amikor 1996-ban elkezdtük a RealAudio-közvetítéseket, Kanadából és az USA-ból e-mailek érkeztek az „amerikás" magyaroktól, akik köszönetet mondtak, mert lehetővé tettük számukra, hogy a világhálón hosszú évek után újra magyar szót halljanak. 1995 decemberében adás közben *Schmitt Pált,* a

Nemzetközi Olimpiai Bizottság alelnökét élő chatvonalunk segítségével összehoztuk a brit kosárválogatott magyar származású szövetségi kapitányával, *dr. Németh Lászlóval,* aki Londonból szállt be a csevegésbe. Érdekes volt, amikor Magyarország akkori miniszterelnöke, *Horn Gyula*

nálunk vendégeskedett, és malajziai infokommunikációs élményeiről beszélt. Szép élményeim közé tartozik az az 1999-es műsor, amikor a Csillagok háborúja Baljós árnyak című epizódjának bemutatójakor egy kilencéves vak rajongó beszélhetett egy Jedi-lovaggal. Nagyon élvezetes beszélgetést folytattunk 1995-ben az általam ismert első cyberszerelmespárral, a budapesti Enikővel és a stuttgarti Szilárddal, akik sokáig a neten tartották fenn kapcsolatukat. Azóta összeházasodtak. Érdekes volt 2001-ben a videoközvetítést kombinálni a rádióműsorral: hogyan maradhat önmagában is élvezhető a rádióműsor, miközben pluszinformációkat ad a „nézőknek". Persze nem felejtem el azt sem, amikor Szonja Netdoktornőnk adás közben vetkőzni kezdett, vagy amikor az ő hangjának felhasználásával egy hallgatónk zenét készített. Lelkesítő, ahogyan mostanában rajongói klubot szerveznek hallgatóink, és még sorolhatnám a sok-sok élményt.

■ ***A műsort bátran a médiakonvergencia egyik iskolapéldájaként említhetjük, hiszen összefolyik benne az internet, a rádió, a tévé, az SMS és a telefon, valamint a CD-s multimédia. (A Modem idők anyagai rendszeresen fellelhetők az Internet Kalauz korongjain is.)***

■ 1995-ben a rádióműsorok közül elsőként használtuk az e-mailt a hallgatókkal való kapcsolattartásra, és ősszel már weblapunk is volt – akkor még az Internetto szerverén. Ugyanabban az évben elsőként használtuk a chatet, amikor az élőadásban a hallgatók kérdezhettek *Zorántól*. 1996 februárjában elsőként szólaltunk meg az interneten magyarul az akkor divatossá váló RealAudio rendszerrel (két hónappal később a Petőfi rádió teljes 24 órás adását elérhetővé tettük a neten), s ekkortól épül úttörő kezdeményezésünk, az internetes hangarchívum. 1998 őszétől folyamatosan jelentkezünk a PC World című lap CD-mellékletén MP3 formátumban (sőt már 1996-ban az Other Side magazin CD-mellékletén is megjelentek műsoraink RealAudióban), így azóta a műsor három csatornán van jelen: a Petőfi rádióban, az interneten és CD-ROM-on. 2001-től elsőként jelentkeztünk a látható rádióműsorral, azaz a kétkamerás RealVideo-közvetítéssel, majd ezekből szintén archívumot képeztünk.

■ ***Hogyan tovább hét év után? Tervezel-e változtatásokat a jövőben a műsorral kapcsolatosan?***

■ Hét évig kibírtuk, és szeretünk annyira rádióműsort készíteni, hogy részünkről fel se merüljön a befejezés. Néhány hónapja abbahagyni kényszerültünk a RealVideo-közvetítést, mivel nem tudtuk finanszírozni a folytatást, de örömhír, hogy a Buli Tv-vel megállapodtunk egy webkamerás közvetítés elkezdéséről, amelynek indulása napokon-heteken belül várható. Ha igény lesz rá, később elképzelhető a Modem idők hírlevelének beindítása is. A hét év alatt annyi sztori, összeállítás, ismeret, fanyalgás, poén stb. gyűlt össze, hogy érdemes lenne elgondolkodni egy kiadványon is.

Szilágyi Árpád szerint nem szabad a tömegeket rákényszeríteni az informatika szakértő ismeretére. Szerinte az igazi információs társadalom akkor teremtődik meg, amikor majd a rendszerek nemcsak a rendszergazdáknak készülnek, hiszen – mint mondja – az úrvezetőnek sem kell ismernie a gépkocsi motorjának működését, mégis képes lehet több tízezer kilométert levezetni. Ezért tagja a Modem idők állandó asztaltársaságának például egy bölcsész, és ezért van a csapatban egy (technikai szempontból) laikus hölgy is. Fontosnak tartja, hogy meg tudta találni a középutat: nem informatikai szakszavakkal terhelik a hallgató figyelmét, ám ennek ellenére a műsor nem silányul valamiféle bulvárprodukcióvá.
A rádiós szerint az internet ismertsége ma már túl van a kritikus ponton Magyarországon is, a hálózat és a digitális világ hazai elterjedését ugyanakkor hosszú, évekig vagy akár évtizedekig tartó folyamatnak tartja, amelynek még csak a kezdetén vagyunk.

Szendi Gábor / gszendi@prim.hu

Rémálom

Lehet nagyot álmodni, lehet kicsit álmodni, lehet rémeket álmodni, de nem lehet nem álmodni.

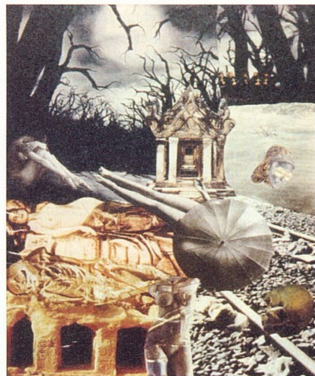
Az álom vágyteljesítő sajátságát *Freud* dobta be a köztudatba sziklánál is maradandóbbnak bizonyuló Álomfejtés című könyvével (angolul ld.: 1.). Persze az álomjósok és -fejtők maguk is e recept szerint dolgoztak, próbálták kitalálni a megrendelő vágyait, hogy majd a báránYáldozat meg némi füstölés után kiolvashassák az álomból. Mert mi a fenét szeretne hallani egy hadvezér, ha a döntő csata előtt álma jelentéséről tudakozódik? Freud is könnyű helyzetben volt, üldögélt a dívány mögött, és asszociáltatta a betegeket álmaikról – világos, hogy kis csűrés-csavarás után oda lyukadtak ki, ami húsz-harminc éve folyamatosan foglalkoztatta őket. Ha meg nem jutottak sehova, akkor a páciens ellenállt.

Hiába, az emberek makacsul szeretnék hinni, hogy az álmoknak jelentésük van, és erre a ki nem mondott legfőbb érv, hogy különben miért is lennének. Az okfejtés persze jogos, de az alvást nem rendelésre kaptuk, nem kigondolta valaki, hogy legyen nekünk ilyen, hanem a Föld sajnálatos forgó mozgása révén váltakozó nappalok és éjjelek következménye. Éjszaka az élőlények – leszámítva a sötétséghez alkalmazkodó éjjeli állatokat és a Matáv díjszabásához alkalmazkodó internetezőket – általában nyugovóra térnek, testük lehűl, energiafelhasználásuk csökken, és álmodnak (2.), mint az ember.

Persze ha tényleg egy macskáról van szó, nem kérdezhetjük meg: Mit álmodtál, cicuskám? De *Michel Jouvet* tudta, hogyan kell kérdezni: szikével átmetszett egy ideget, s ettől a macskák „eljátszották" álmaikat, vagyis vadászó mozdulatokat tettek, kúsztak, figyeltek, álmaik egerével játszottak. Mivel az emlősök alvása és álmodása nagyon hasonló, logikus, hogy az embernél is ugyanaz a funkciója. Vagyis a hardvernek valamiféle szoftveres karbantartása.

Az egyik lehetséges funkció olyan, mint amikor a Windows kék ablakkal indít, és hibát keres a vinyón, vagyis megpróbálja kijavítani az adatstruktúrában keletkezett hibákat.

A másik szóba jöhető funkció olyan, mint amikor a Windows Washer és egyéb helyfelszabadító programocskák törlik a gépből a napközben felgyűlt szemetet. A töredezettségmentesítés is egy lehetséges modellje annak, ami álmodás alatt az agyban történik. Jouvet szerint (3.) éjszakánként a környezeti hatások butító és elszürkítő hatását próbálja az agy „visszacsinálni".

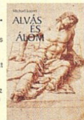
Ám mielőtt végleg unalomba fulladna ez a cikk, és éjszaka még az emlékét is törölné az agyad, visszakanyarodunk egy emberi fogyasztásra alkalmasabb szintre.

Szóval ha nem is freudi vagy *Sherlock Holmes*-i aprólékossággal, de egyfajta globális megközelítéssel az álmok sok mindent visszatükrözhetnek. Leginkább az ember **világélményét**. Az álmoknak illene szépeknek lenniük, mégis az 5–12 éves gyerekek 20–40%-a és a felnőttek 5–8%-a (4.) rémálmokat lát éjszakánként, a mentális betegek pedig még ennél is gyakrabban. A rémálom olyan rossz álom, amely fel is ébreszti az embert. Freud nem nagyon foglalkozott vele, hiszen ellentmondott alapfeltevésének, miszerint az álom alvásőrző és vágyteljesítő funkcióval bír (5.).

Michel Jouvet: Alvás és álom

Typotex Kiadó
Budapest, 2001.
216 oldal
1750 Ft

Az álom funkciója sok mai elmélet szerint az, hogy elősegítse az új ismeretek megtanulását és elraktározását. Jouvet szerint ez nem így van: az álom elsődleges funkciója, hogy megtartsuk egyéniségünket.

Michel Jouvet az alváskutatás egyik jeles képviselője. Tőle származik a ma már tankönyvekben is megtalálható **"paradox alvás"** kifejezés. A paradox alvás az alvás egy különleges szakasza: ilyenkor az agy elektromos aktivitása (amelyet EEG-vel mérhetünk) sokkal inkább hasonlít az ébrenlétkor tapasztalható aktivitáshoz, mintsem az alvás többi (úgynevezett lassú hullámú) szakaszához. Ennek ellenére a test izomzata ilyenkor teljesen ellazul (gyakorlatilag mozgásképtelenek vagyunk), és az álmok ilyenkor érkeznek. A paradox nevet onnan kapta, hogy **az agyműködés miatt inkább az ébrenléthez hasonlít, míg az izomműködés révén nagyon is különbözik attól.**

Az egyik alapkérdés, amelyre Jouvet a könyvben sokszor visszatér, hogy **miért álmodunk.** Számos új és régi elméletet vázol föl, többek közt **az**

Politika és rémálom

A választások vészterhes időszakában rövid kis írásom jelent meg arról, hogy a küldetéstudaton kívül mi hajtja még a politikusokat. Ez amolyan „**biopszichoszociopolitológia**" volt, pártállástól függetlenül. Ennek ellenére egyesek a jobboldal elleni nyílt gyalázkodásként értelmezték. **Ezért szeretném már itt elhatárolni magam saját írásomtól.**

A pszichológia nem tesz mást, mint megmutatja, milyen az emberi természet. Ha ez valakit felháborít, reklamálni a **gyártónál** lehet.

Kelly Bulkeley alváskutató úgy gondolta, hogy a személyiség visszatükröződik az álomtartalmakban, ezért, mivel a politikai hovatartozás Amerikában – s mostantól nálunk is – alapvető kérdés, kiválasztott egy csomó liberális („baloldali") és konzervatív („jobboldali") fiatalt (28 fiút és 28 lányt), s megkérte őket, hosszabb időn keresztül írják le álmaikat (6.).

Az elemzés meglepő különbségekre mutatott rá a liberális és a konzervatív elkötelezettségűeknél. Röviden: a jobboldali személyeknek háromszor több a rémálmuk (az összes 50%-a), valamint az olyan, amelyben kiszolgáltatottak, s több az „életszerű" is; ezzel szemben a baloldaliaknak kevesebb a rémálmuk (az összes 17%-a), több az olyan, ahol urai a helyzetnek, ahol szerencséjük van, és azok szimbolikusabbak.

Ráadásul a jobboldaliak rémálmai sokkal rémisztőbbek, több a fizikai veszély és az idegen környezet (valaki üldözi őket a sötét parkban), míg a baloldaliak esetében azok ismerős környezetben ismerősökkel játszódnak, s mindig ott van a remény a pozitív kimenetelre (a barátnőjük becsapta őket, de majd...!). Ahogy a szerző mondja, a jobboldaliak rémálmai sokkal rémálmabbak.

A liberálisok álmaikban ritkábban kezdeményeznek agressziót, és ha mégis, az nem fizikai jellegű (pl. veszekedés), míg a konzervatívok gyakrabban agresszívak, és az fizikai természetű.

A baloldaliak álmaiban több a szerencse és a barátságosság, s kevesebb a balszerencse, míg a jobboldaliak esetében több a szerencsétlenség, és kevesebb a barátságosság. Érdekes példákat is hoz a szerző az elemzésekből. Például öt nő álmodott terhességről-gyermeknevelésről, s ebből két baloldali álom boldog volt (áldott terhesség), három jobboldali pedig negatív (pl. nem kívánt terhesség).

Négy nő álmodta azt, hogy valamely családtagját megölik, ebből egy volt liberális, három pedig konzervatív beállítottságú. A szerző rámutat azonban, hogy a baloldali nő „gyilkosos" álma merőben eltér a három jobboldaliétól, ugyanis ő álmában aktívan beavatkozik, s a végén a meggyilkolt családtag is feléled, így a történet megnyugtató véget ér. Ezzel szemben a másik három lány zokogva ébredt.

Az erkölcsi értékek megjelenését is vizsgálta a szerző. Kiderült, hogy a jobboldaliak álmában az erkölcstelen dolgok úgy jelennek meg, hogy az rajtuk kívülálló okból alakult ki, a baloldaliaknak viszont általában dönteniük kell jó és rossz között, s sikeresen ellenállnak a rossznak.

A szerző szerint a jobb- és baloldali álmok egyik leglényegesebb különbsége, hogy az előbbieknek nincs hatalmuk a dolgok felett, míg az utóbbiaknak megvan a képességük az események irányítására. (Ez nem sanda célzás!)

A szerző tanulmánya végére nagy óvatosan két ellentétes értelmezést biggyesztett, én pedig óvatosságból mindkettőt idézem.

Ha **liberális** vagy, ezt a passzust ajánlom figyelmedbe: Az álombeli különbségek azt tükrözik, hogy a jobboldaliak bizonytalanok, szorongók, konfliktusoktól hajszoltak és emocionálisan elfojtottak. Azért csatlakoznak a jobboldalhoz, hogy megkapják a hatalomnak és erőnek azt az érzetét, amely lelkük mélyén hiányzik belőlük. A baloldaliak viszont kreatívak, haladók és fantáziadúsak. Bíznak képességeikben, hajlandók előretekinteni és meglátni a jövőben az új lehetőségeket.

Ha **konzervatív** vagy, ezt olvasd: A jobboldaliak realisták, fokozottan érzékenyek a való világ veszélyeire, és értékelik a jó dolgokat a jelen-

Szendi Gábor / gszendi@prim.hu

Rémálom

ben. Evolúciós szempontból ez egy hasznos tulajdonság (7.). A baloldaliak viszont irracionálisak, naivak, utópisztikusak, és mennek a saját fantáziáik után. Nincs kapcsolatuk a való élettel, és csak vágynak a hatalomra, ami nincs nekik.

Dogmatizmus és rémálom

Mivel a szerzőt rengeteg támadás érte a jobboldal részéről (7.), számos rádió- és tévéadás hőse, illetve áldozata volt, így ez a dodonai befejezés inkább előremenekülésnek tekinthető a várható bírálatok elől. Mert miért volna evolúciós szempontból hasznos a rémálom? Ha előnyös tulajdonság lett volna a túlélés szempontjából, akkor a konzervatívok legnagyobb örömére a liberálisok már régen kipusztultak volna, nem pedig választásokat nyernének.

A két világfelfogás állandóan újratermelődik: a tekintélyelvű, vagyis az egyént a családfő akaratának alárendelő családokból általában konzervatív nézeteket vallók szoktak felnőni, míg ott, ahol demokratikus a légkör, ahol a családtagok azonos jogokkal bírnak, liberális érzelműek.

Tehát lehet választani az értelmezések közül, de azért a felkínált lehetőségek nem egyenértékűek. Vagy a témával foglalkozó pszichológusok többsége nyamvadt kis liberális.

Hogy a konzervatív nézeteket vallók miért „rémálmodnak" többet, arra választ adhatnak az ún. dogmatikus személyiség kutatásának eredményei (8.). A dogmatikus személyiség merev gondolkodású, negatív az önértékelése, és így lát másokat is, rugalmatlan, konzervatív, mások véleménye által erősen befolyásolható, számára fontosabb, hogy ki mondja, mint hogy mit mond. Az ilyen személyiség a világot veszélyesnek és ellenségesnek éli meg.

Persze kérdezheti erre bárki: miért volna a dogmatikus személyiség egyenlő a konzervativizmussal? Maradjunk annyiban, hogy ezt nem én állítom. Mindenesetre ez a fokozott „veszélyérzet" magyarázat lehet arra, hogy miért van a konzervatívoknak több lidérces álmuk. S mivel a liberális személyiség mindennek az ellentéte, cserébe jól alszik.

Mi a rémálom, és kikre jellemző?

A rémálomkutatás fő iránya természetesen nem a politikai elkötelezettség vizsgálata, egyéb személyiségtényezőket is górcső alá vesznek. Fontos azonban elkülöníteni a lidércnyomást a lidérces álomtól, már csak azért is, mert ilyen szerencsétlenül hasonló a nevük (9.).

Alvás közben az ún. gyors szemmozgásos fázis (REM, rapid eye movement) során a két szem mint két megvadult biliárdgolyó pattog ide-oda, s ekkor szoktunk nagyokat és színeseket álmodni. A non-REM fázisában a szemgolyók nem pattognak, és elvileg nem álmodunk, de gyakorlatilag mégis, csak ezek az álmok uncsik, nem álomszerűek.

Na, ezt azért kellett elmondanom, mert a lidércnyomás mindig a non-REM szakaszában jön, ilyenkor az ember általában rémeset kiált vagy sikolt, majd nagy félelmet és testi izgalmat él át – aztán alszik tovább, s később általában nem is emlékszik rá, mi történt. A lidércnyomás tehát leginkább azt viseli meg, aki a lidércnyomásos személlyel együtt alszik. Ezzel szemben a lidérces, vagyis a rémálom mindig a REM-szakaszban jelenik meg, és az ember sajnos nagyon is emlékszik rá, úgyhogy a visszaalvás nem egy leányálom.

A lidércnyomás okát nem nagyon tudni, de a rémálmok, különösen az ismétlődőek hátterében szomorú gyermekkor, trauma, stressz és szorongás áll. Az ún. poszttraumás stresszbetegség gyakori velejárói, akár évtizedeken át is, a visszatérő rémálmok (10.).

A „rémálmodókat" elég magas szorongásszint és a félelmekre való fogékonyság szokta jellemezni. Az ilyen embereknél gyakoriak a lelki betegségek, művészi hajlamaik lehetnek, kreativitás, nyitottság és sérülékenység jellemezheti őket, szociális kapcsolataik bizonytalanok, elidegenedettnek és kívülállónak érezhetik magukat (11.).

Patricia Garfield, a Társaság az Álmok Tanulmányozásáért elnöke szerint vannak univerzális rémálmok is, amelyek korokon és kul-

túrákon átívelve gyötrik az embereket (12.). Egy konferencián kétszáz álomkutatónak olvasott fel álmokat, és azt kérte, állapítsák meg, hogy azok milyen korból származnak. Többségük nem tudta történelmi korhoz kötni a négyezer éves Gilgames eposzban leírt földrengésálmot, ami egyfelől arról tanúskodik, hogy milyen keveset olvasnak az álomkutatók, másfelől arról, hogy álmodhatta volna valaki akár a Los Angeles-i földrengéskor is. Garfield univerzális álomnak tekinti azokat, amelyek üldözésről-támadásról, szeretteink haláláról, fontos értékeink pusztulásáról, zuhanásról stb. szólnak.
Ámde ha valakinek mondjuk egy iskolai tömegmészárlás (13.) után vannak efféle álmai, ne gondolja, hogy ő most éppen egy univerzális álomjelenséget lát.

Mit tegyünk, ha lidérces álmok gyötörnek?

Nem akarom a „rémálmodókat" megbántani, de ezt a tanulságos viccet el kell mondanom: Egy nőt egy hatalmas, kéjsóvár férfi üldöz, elkapja, és már majdnem megerőszakolja, amikor a nő sikoltozni kezd: „Segítség, segítség, meg akarnak erőszakolni!" Mire a férfi: „Bocsánat, asszonyom, de végül is Ön álmodik engem..."
Tekinthetjük ezt akár gyógyító rémálomnak is, hiszen az egész idézőjelbe kerül attól, hogy a nőben tudatosul: ezt ő álmodja.
Az ún. tudatos álmodás technikájának felhasználásával (14.) pontosan azt érhetjük el, hogy a rémálmot nem valóságként, hanem már közben álomként éljük meg, sőt be is tudunk avatkozni az események menetébe.
Az **abc.NEWS.com** cikkben foglalja össze a lidérces álmok kezelésének egy új technikáját (15.).
Hősnőnk visszatérő rémálma volt, hogy menekül egy csapat üldöző elől, és egyszer csak egy szikla vagy magas épület tetejének széléhez ér – ekkor mindig verejtékben fürödve felébredt. Járt pszichoterápiára, szedett nyugtatókat, de semmi nem segített. Szerencséjére találkozott egy traumakezelésben jártas pszichiáterrel, aki az ún. „képzeleti gyakorlás" technikáját javasolta neki, vagyis hogy dolgozza ki álombeli története egy másik befejezését, majd képzeletben újra és újra gyakorolja be ezt a fantáziát. A módszer bevált, a rémálom többé nem tudott a régi módon lejátszódni. A módszert kipróbálták kétszáz, nemi erőszakon átesett nő kezelésében is, és a rémálmok 90%-ban eltűntek.

Vannak azonban, akik gondolni sem akarnak visszatérő lidérces álmukra. Nekik ajánlott az a technika, amelynek segítségével megtanulhatnak a rémálom első képeinél felébredni.
Végül, ha (még) nincsenek rémálmaid (ezzel konzervatív körökben ne dicsekedj), beszerezheted másokét a **www.nightmareproject.com** címen, vagy olvasd a napi híreket, és hamarosan lesznek.

Ajánlott site-ok:

1. www.psychwww.com/books/interp/toc.htm
2. www.soc.hawaii.edu/leonj/leonj/student3/chungarr/public_html/psy499/dream4.htm
3. www.pszichologia.hu/konyv/konyv.phtml?id=51
4. www.aafp.org/afp/20000401/2037.html
5. www.crhsc.umontreal.ca/dreams/znm.htm
6. www.asdreams.org/journal/articles/12-2_bulkeley.htm
7. www.kellybulkeley.com/articles/article_the_strange_politics_of_dreaming.htm
8. www.ciadvertising.org/studies/student/97_fall/ theory/personality/factors.htm
9. www.medlist.com/HIPPOCRATES/IV/2/130main.htm
10. www.aafp.org/afp/20000401/2037.html
11. www.macalester.edu/~psych/whathap/UBNRP/nightmares/RChronic.htm
12. www.patriciagarfield.com/publications/udreams_99dreamtime16.htm
13. www.fsu.edu/~trauma/a4v5i3.html
14. www.dreamland.mustbehere.com
15. abcnews.go.com/sections/living/InYourHead/allinyourhead_50.html
16. www.nightmareproject.com

Nonstop készenlét

Ha valami nagyon-nagyon foglalkoztat, ha egy probléma látszólag megoldhatatlan és félelmetes, egyszerűen nem tudunk másra gondolni. Még a legfegyelmezettebb felnőttekkel is így van, hát még a fiatalokkal, akiket ráadásul az idősebbek, a szülők, a tanárok folyamatos figyelme, elvárásai is nyomasztanak. Érzik, hogy látszik rajtuk a gond, félnek, hogy mindjárt elhangzik a kérdés, következik a faggatózás, amire nem tudnak, **nem akarnak** *válaszolni. Mert úgy érzik,* **nem lehet**. *Még a legjobb baráttal való bizalmas beszélgetésig is napok, hetek küzdelmes vívódása után jutnak el, s még akkor sincs meg a megoldás, mert a barát vagy barátnő cseppet sem okosabb náluk, csak vele kevésbé kockázatos a megbeszélés.*

Az igazán jó az lenne, ha valahol valaki úgy segítene nekik, hogy közben nem néz rájuk, nem kérdez feleslegesen, nem prédikál, nem fenyeget, nem huhog, és nem kell attól tartaniuk, hogy továbbadja, amit hallott, ugyanakkor az, amit válaszol, biztosan hiteles. Egészségügyi, szexuális kérdésekben ilyen lehet(ne) egy orvos, csak hát bejelentkezni a rendelésre, ücsörögni a váróteremben, összeszedni a bátorságot, értelmesen bemutatkozni, és azután vállalni a kérdést, felvázolni a problémát... Szinte biztos a megfutamodás.

E súlyos élethelyzetek ismerete, megértése késztette a **www.tinedzserambulancia.hu** oldal készítőit, hogy létrehozzák azt a site-ot, ahol névtelenül, következmények és gátlások nélkül lehet a problémákat felvetni. A kérdésekre 24 órán belül orvosok, hiteles szakemberek válaszolnak, és biztosan megfogadható tanácsokkal szolgálnak. Az oldal – ahogy uralkodó színe, a pink is jelzi – elsősorban serdülő lányoknak készült, de természetesen fiúk is kérdezhetnek, érdeklődhetnek, látogathatják, s ha nem akarják, ki sem derül... Rengeteg információ, érthető, rajzos ábrákkal kiegészített ismeretanyag, tudnivaló található itt a szexualitásról, a szerelemről és a vele járó kérdésekről. Van, akinek már ennyi is elég, hiszen csak kíváncsi. Mondhatnánk, hogy az ilyen ismeretek átadására millió könyv és kiadvány készült már – ám ha ilyet olvas otthon a gyerek, akkor azt az első takarításkor észreveszi egy felnőtt, s máris kérdez... A weblap elolvasása után viszont csak kikapcsolja a gépet, és passz!

Az oldal lényege persze nem **csupán** a felvilágosítás, hanem annál sokkal több: a **lehetőség**, hogy kérdezhetünk bármit, amire választ várunk, s amit személyesen, szóban nem mernénk, vagy **még** nem mernénk... Mert az orvosok, akik ezen a site-on ügyelnek, később, a bizalom kialakulása után személyesen is felkereshető emberek. S az egyik menüpont alatt fel is sorolják, hogy az ország legkülönbözőbb pontjain hol találhatók igazi rendelők, nemcsak virtuális, hanem létező, nagy gyakorlattal működő tinédzserambulanciák, ahol azután már **biztosan** jó kezekben van a tinédzser.

Ha az oldalt internetes szemmel, a fiatalok kíméletlen kritikájával vesszük szemügyre, úgy találhatjuk, az még sok tekintetben javítható, csiszolható. Ebben a tinédzserek tudnak segíteni a készítőknek, ha elmondják, megírják, mit kellene másképp, mit hiányolnak, mit javasolnak. Mert a felnőttek legalább annyira bizonytalanok, amikor erről van szó, mint a fiatalok, amikor szexuális problémájuk van. Ezért is kérdezik a háttérből, az interneten keresztül: Gyerekek, mit kellene tennünk, hogy ez a site igazán rulez legyen?

Fülöp Hajnalka

Megújul a Budapest.hu portál

Az önkormányzati választások élénkülést hoztak a weben is, az esélyes főpolgármester-jelöltek mindegyikének elkészült a virtuális óriásplakátja, sőt volt, akinek ellenfelei mindjárt megcsinálták oldala persziflázsát. Mi azonban itt és most nem a jelöltekkel, hanem a közülük megválasztott főpolgármester által irányított város egészével, illetve annak honlapjával foglalkozunk, amelynek megújulására – mit tesz isten – szintén az önkormányzati választások lázában jutott néhány százmillió.

Ami volt...

Több éve van jelen fővárosunk a világhálón, a **www.budapest.hu** címen. A napi egy-kétezer látogatót vonzó, statikus weblapon is rengeteg információ volt megtalálható, bekukkanthattunk ide-oda egy webkamera segítségével, kereshettük úti célunkat a térképen, és böngészhettük a BKV menetrendjeit. Az esztétikus, áttekinthető weblap mindezek ellenére sem volt több egy jól szerkesztett, szép, színes újságnál, hiszen az internet nyújtotta lehetőségeket alig használta ki.

A portál a napokban megújult, de megőrizte korábbi szolgáltatásait. Így például a szerkesztőségnek jelenleg is lehet e-mailt küldeni, s miként korábban, vagy érkezik rá válasz, vagy nem. Az oldalon felsorolt ügyfélszolgálatok, irodák azonban már nem érhetők el interaktív módon: egyiknél sem találtunk elektronikus levélcímet. Mielőtt ezen keseregnénk, jön egy biztató szolgáltatás, az online iparűzési adóhoz előhívhatunk egy intelligens formanyomtatványt, amelyet ha kitöltünk, a program logikailag és számszakilag is ellenőrzi adatainkat.

A tanulmány

A munkában az eDemokrácia Műhely négy-öt tagjának hosszabb, részletesebb háttértanulmányai is helyet kaptak: a becenév- vagy sajátnév-használatról, a közérdekű adatok hozzáférhetőségéről az EU-ban vagy például arról a kérdésről, hogy hivatalos megkeresésnek tekintik-e Nyugat-Európában, ha egy állampolgár e-mailben fordul a közigazgatáshoz. Összefoglaló írás mutatja be a legjobbnak tartott önkormányzati honlapokat. Az egyik csatolt dokumentumban a közérdekű adatok internetes megjelenésének EU-alapelvek szerinti szabályozásáról van szó, míg a másikban az önkormányzati választás a főszereplő, illetve az SMS és az e-mail mint a kampány része.

Mielőtt azonban megörülnénk a XXI. századnak, máris elkomorulhatunk: ezzel ugyanis vége a funkcióknak, mert az elektronikus adattovábbítás – digitális azonosító hiányában – egyelőre nem lehetséges. Az adózni „kívánó” állampolgár szépen kinyomtatja, és hagyományos úton, a Magyar Posta segítségével juttatja el a megadott címre.

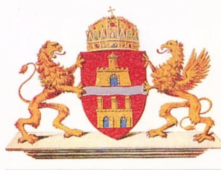
Fülöp Hajnalka

Megújul a Budapest.hu portál

Ami van...

A Fővárosi Önkormányzat illetékes vezetőinek nem kerülte el a figyelmét ez a lehetetlen állapot, és tendert írtak ki a portál megújítására. A szeptember elején nyilvánossá vált eredmény szerint a Budapesti Információgazdálkodási Projekt (letölthető a Budapest.hu-ról) részeként megvalósuló közel 180 millió forintos megbízást a Siemens Rt. nyerte el, a Montana Rt.-t megjelölve alvállalkozójaként. (További pályázók: az IBM Magyarországi Kft., az IQSoft Intelligens Software Rt., a KFKI Számítástechnikai Rt. és a Sun Microsystems Kft.)

A pályáztatással egy időben szokatlan, de annál követésre méltóbb ötlettel álltak elő a főváros politikusai.

„Felkértük az eDemokrácia Műhely Egyesületet (www.edemokracia.hu), hogy készítsen gyakorlatias tanulmányt arról, milyen is egy demokratikus portál" – mondta *Varga Kristóf*, a Fővárosi Közgyűlés informatikai tanácsnoka. „Többek között arra voltunk kíváncsiak, milyen eszközöket alkalmazzon a főváros az új portálján, milyen buktatókra ügyeljen, hogy az valóban demokratikusan és polgárbarát módon üzemeljen."

„Elsősorban a közérdekű információkhoz való hozzáférés és az interaktív elemek alkalmazásának kérdéskörét vizsgáltuk" – tette hozzá *László János*, az eDemokrácia Egyesület elnöke. „A kérdéseket és a válaszokat egy átfogó tanulmányban foglaltuk össze *(ld. A tanulmány című keretes írásunkat)*, és ezt a munkát kiegészítettük a Milyen a demokratikus portál? elnevezésű minikonferenciával augusztus végén. Mintegy 12 előadót hívtunk meg, aki gyakorlati tapasztalataira építve tett javaslatokat a portálépítésre *(ld. A minikonferencia című keretes cikkünket)*. A konferencia pontos jegyzőkönyvét is csatoltuk a tanulmányhoz."

Ami lesz...

A főváros által megrendelt tanulmányt a portálépítéssel megbízott

A minikonferencia

Az eDemokrácia Egyesület műhelytanácskozásának fő témája a közérdekű információkhoz való hozzáférésnek és az interaktív elemek alkalmazásának kérdésköre volt, bár a javaslatok között a tartalommal kapcsolatos konkrét ötletek is elhangzottak.

A kiselőadások sorát *Szekfű András*, a MÚOSZ online szakosztályának elnöke nyitotta meg, aki egyebek mellett arra figyelmeztette az üzemeltetőket, hogy a portálnak műszakilag is demokratikusnak kell lennie, vagyis korszerűtlenebb számítógépek, böngészők használói számára is hozzáférhetővé kell tenni a tartalmat. Később ezt a gondolatsort folytatta *Nyírő András*, a Westel tartalomigazgatója, aki számokkal tudta igazolni, hogy a mobiltelefon jóval elterjedtebb, mint az internet, vagyis lehetnek olyan rétegek, amelyek az interneten nem, de telefonon esetleg mégiscsak hozzáférhetnek a fővárosi tudnivalókhoz. Ráadásul rengeteg olyan információ van (útfelbontások stb.), amelyre esetleg épp út közben lehet szükség... *Dr. Mlinarics József* a Magyar Tartalomipari Szövetségtől teletextes tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal arról, hogy 120 kihelyezett szerkesztőség hogyan töltötte meg sokoldalú tartalommal a Magyar Televízió információs oldalait. *Kelen András* a Pro Bono Alapítvány képviseletében az ügyintézési lehetőségek megteremtését ítélte a legfontosabbnak, míg *Galántai Zoltán*, a magyar Big Brother-díj alapítója az adatkezelési elvek deklarálásának szükségességéről és betartásának fontosságáról beszélt. Mivel az előzetes témamegjelölés szerint a főváros döntéshozói arra voltak kíváncsiak, hogy hogyan működtethetők a vitafórumok a leghatékonyabban és egyben a legdemokratikusabban, *Vértes János* a Prím Médiától azt fejtette ki, hogy a fórum nem feltétlenül egy olyan szolgáltatás, amelyet az üzemeltető ad a látogatóinak (és ezzel a nyakába veszi a moderálás nyűgét), hanem esetleg úgy is fel lehetne fogni, hogy a főváros üzemeltetői egy új eszközrendszert kapnak arra, hogy a lakosságot bevonják gondjaik megoldásába. *Nemes Dániel* freewebes tapasztalatai mellett azt a vízióját is felvázolta, hogy tíz év múlva a mai internet már nem létezik: lesz a „szórakoztató ágon" egy széles sávú, a mainál sokoldalúbb webkapcsolat, és lesz egy mobilinternet, amely a tömör információk disztribúcióját szolgálja. *Csirmaz László* a CEU-tól a mostani portál kritikájával, *Gáspár Mátyás* a Magyar Teleház Szövetség képviseletében pedig néhány betartandó alapelvvel egészítette ki az elhangzottakat, de hozzászóltak a témához a hallgatóságként jelen lévő érdeklődők is, például *Elekes István*, a MÚOSZ online szakosztályának titkára és *Veszelovszky Zsolt* a Port.hu-tól.

A választás

Önkormányzati választás 2002.

A Fővárosi Választási Bizottság által nyilvántartásba vett

főpolgármester-jelöltek

Jelölt neve:	Jelölő szervezet:	Nyilvántartásba vétel dátuma	Fővárosi Választási Bizottság határozatának száma:
Gy. Németh Erzsébet	Magyar Szocialista Párt (MSZP)	2002. 08. 26.	103/2002. (VIII. 26.)
Dr. Demszky Gábor	Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ)	2002. 08. 29.	104/2002. (VIII. 29.)
Csurka István	Magyar Igazság és Élet Pártja (MIÉP)	2002. 09. 06.	110/2002. (IX. 6.)
Karacs Lajosné	Munkáspárt	2002. 09. 13.	125/2002. (IX.13.)
Dr. Schmitt Pál	Független jelölt	2002. 09. 19.	128/2002. (IX. 19.)
Droppa György	CENTRUM	2002. 09. 24.	133/2002. (IX. 24.)

A választásról lapzártánkkor (október 7.) csak a száraz adatokat lehetett megtalálni a portálon: igaz ugyan, hogy külön oldalt nyitottak a témával kapcsolatos közérdekű információknak, de ott „csupán” a főpolgármester- és polgármesterjelöltek névsorát, a pártok listáit, a választási bizottság határozatait stb. olvashatták az érdeklődők, azonban sem vitafórum, sem a jelöltek önálló honlapjára mutató link, sem más interaktív alkalmazás nem volt. A **Budapest.lap.hu** site-on is elavultak ugyan a fórumokra mutató linkek, de hivatkozást találunk a (három) honlappal rendelkező főpolgármester-jelölt oldalára. (Fizetett politikai hirdetés teszi „pikánssá” ezt a weblapot.)

Siemens Rt. szintén megkapta. Lapunk megjelenésekor talán már látható, hogy hogyan alkalmazzák a gyakorlatban az ott leírtakat: a **moderált fórumot** a polgárok közötti eszmecseréhez, a szakértők által vezetett beszélgetést a Főpolgármesteri Hivatallal kapcsolatos ügyek megbeszéléséhez. Külön helyet kaptak a **választással kapcsolatos oldalak** *(ld. A választás című keretes írásunkat)*. A **civil szféra** számára például ingyenes tárterületet biztosítanának a Budapest.hu portálon. Ígéretes jövőjük van hazánkban az **SMS-küldésre** alapozó szolgáltatásoknak (hatmillió mobiltelefon!), így az emelt díjas hírküldésnek és a legkülönbözőbb egyéb **információszolgáltatásoknak** – ezek alkalmazása szintén a portálfejlesztés tervei között szerepel (például helyi hírek küldése SMS-ben: hójelentés, lomtalanítás, útfelbontás, torlódások stb.).

A tervek szerint **január 6-áig a teljes programozásnak el kell készülnie**, s ekkorra már az új portálstruktúra végleges formájában várja a szörfözőket.
A próbaüzem áprilisban ér véget, addigra a látogatók visszajelzései alapján kiderülnek az esetleges hibák, amelyeket kijavítanak, és a felhasználók (a hivatal, a politikusok, valamint a látogatók, az ügyfelek, az olvasók) egy valóban **korszerű és interaktív fővárosi portálra** érkeznek, ha beírják a keresőbe: www.budapest.hu.

A Budapest.hu a 64. Európában

Immár a városi portálok is minősíttetnek, első alkalommal szeptember 5-én hirdették ki Bécsben, a városháza bálteremében, hogy melyek Európa legjobb városi portáljai. 29 európai ország 130 városának honlapját vizsgálta meg a német Eckart & Partner Consulting cég, és kategorizálta a különböző felhasználói csoportok (lakosság, turisták, vállalkozások) nézete szerint.

A végeredmény:
1. Koppenhága (**www.kobenhavn.dk**)
2. Berlin (**www.berlin.de**)
3. Stuttgart (**www.stuttgart.de**)
...
64. Budapest (**www.budapest.hu**)

Kis Ervin Egon / egon.linux@netpiac.hu

Linux-kaland (II.)

A telepítés

Azok, akik olvasták cikksorozatunk első részét az ink múlt havi számában (jelen írás megértéséhez mindenképpen ajánlatos megtenni!), remélhetőleg már valamilyen disztribúcióval felszerelkezve izgatottan várják a folytatást, azaz a telepítés megkezdését. Ugyanakkor azt is remélem, hogy aki nem bírta kivárni a második részt, csak azután kezdett bele önállóan a telepítésbe, hogy alaposan tájékozódott, mert könnyen úgy lehet járni, mint az egyik ismerősöm, aki a minap azzal hívott fel: mit tegyen, ha szeretné visszaállítani a gépén korábbi rendszerét és dokumentumait. Nem nagy ügy – mondom én –, ha van biztonsági másolat...

Nos, igen, a **biztonsági másolat**. Nem árt tisztában lennünk azzal, hogy ha a képernyőn azt látjuk: „**Minden korábbi adat elvész – folytatja?**”, akkor bizony halálosan komolyan kell venni a figyelmeztetést, mert tényleg minden adat el fog veszni a merevlemezünkről! Úgyhogy kivételesen e cikk elején arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy mit *ne* tegyünk a Linux telepítésekor[1].

Először is, ha csak egy darab **winchester** van a gépünkben, és nem vagyunk nagyon tájékozottak a **particionálás** kérdésében, inkább egy kicsit tanulmányozzuk még a témát. Arra nyomatékosan szeretném felhívni a figyelmet, hogy ha a **SuSE Linux 8.0** telepítőlemezét valaki elindítja, s automatikusan, elolvasás és mérlegelés nélkül minden kérdésre nyomja az **Enter** (OK) gombot, akkor – hardvertől függően – kb. **30-40** percen belül kitűnő Linux fog futni a gépén, valószínűleg minden szolgáltatással egyetemben, de mind a korábbi operációs rendszerének összes beállításától, mind az azon tárolt dokumentumoktól, e-mailektől, képektől, videóktól stb. örökre búcsút vehet! A Linux ugyanis **törli** a lemezről az úgynevezett partíciós táblát, és teljesen újat készít helyette, valamint saját fájlrendszerével **újraformázza a merevlemezt.** Ezt a folyamatot semmi sem tudja visszafordítani! Mert „ha az ember megkavarja a tejberizst, a kanál dzsem körkörös, piros csíkokban szétterjed; olyan, mint egy meteor képe a csillagászati atlaszomban. De ha viszszafelé kavarja, a dzsem nem áll össze ismét. Sőt a tejberizs rá se hederít, és ugyanúgy színeződik tovább rózsaszínűre, mint addig” – ahogy *Thomasina Coverly* 13 éves fiatal angol úrileány ezt megfogalmazta.[2]

Ez persze nem jelenti azt, hogy ne lehetne Linuxot a **Windows** vagy bármely más operációs rendszer mellé telepíteni, csak ehhez kellő ismeretek szükségesek.

Jómagam, bár már saját kezűleg particionáltam a **merevlemezeimet** minden korábbi (újra)telepítésnél (értsd: sosem hagytam a Windows különböző verzióinak, hogy maguk döntsék el, milyen partíciót hoznak létre, és milyen fájlformátumot használnak), mégsem mertem rögtön a közepébe vágni.

Adataink szempontjából az egyik legbiztonságosabb megoldás, ha az egész **Linux-kalandot** egy teljesen önálló és **szűz winchesterrel** kezdjük el. Aki legalább két-három éve számítógépezik, valószínűleg legalább egyszer már cserélt merevlemezt – szerencsés esetben azért, hogy növelje **tárolókapacitását**, kevésbé szerencsés estben pedig azért, mert az előző elromlott. Akárhogy is, az a legjobb, ha berakunk a gépbe még egy vinyót (ha nincs, vegyünk egy használtat valamelyik PC-bontóban, a Linuxnak már egy 2 GB-os is elég), és az operációs rendszerek közötti váltást egyelőre igen ősi módszerrel intézzük: egyszerűen átdugjuk a **táp- és IDE-kábelt** az egyik meghajtóból a másikba (természetesen kikapcsolt állapotban). Kényelmesebb megoldás a mobil rack, mert a „**rendszerváltáshoz**” csak fiókot kell cserélni. (Jobb számítástechnikai boltokban lehet külön **fiókot** venni a **rackhez**, így még a szerelgetést is megspóroljuk.) A másik lehetőség, hogy biztonsági másolatot készítünk az egész merevlemez tartalmáról (**image**), így az könnyedén visszaállíthatóvá válik. Ehhez persze nem árt egy **CD-író**, bár még az is kevésnek bizonyulhat. Készíthetünk másolatot csupán a dokumentumainkról és beállításainkról – akár a Windows saját, „**Biztonsági mentés**” nevű programjá-

val, akár más tömörítőeszközzel (**Zip**, **RAR** stb.) –, de ebben az esetben csak újratelepítéssel tudjuk ismét feléleszteni korábbi rendszerünket.
A harmadik lehetőség a **particionálás**, de mint mondtam, ez kockázatos, én sem mertem elsőre belevágni – és legalább a legfontosabb dokumentumainkról még ebben az esetben is célszerű másolatot készíteni!
A telepítésnél egyébként az előkészületek veszik el a legtöbb időt, maga a folyamat szinte csak néhány pillanat. A legelső Linux-telepítésemet (amelynél eleve elhatároztam, hogy csak gyakorlásnak szánom) 22 óra 20 perc körül kezdtem meg, és valamivel éjjel tizenegy után már működő Linux volt a gépemen; be tudtam lépni a grafikus felületre (**KDE**), és rácsodálkoztam az új világra. Sima telepítés volt, szűz merevlemezre, tehát semmiféle különös attrakciót nem igényelt.
A SuSE-csomag **7 darab CD-t** rejt, ezek közül az első tartalmazza az operációs rendszert, a többin vannak a kiegészítő programok, az irodai szoftvercsomag, a játékok stb. Az első lemezre egyrészt egy nagy, piros 1-est nyomtak, másrészt a tartóban is egy nagy, piros nyíl mutat rá **Start Here**! felirattal, tehát nehéz eltéveszteni. A telepítés közvetlenül a CD-ről zajlik, ehhez a **BIOS**-ban be kell állítanunk, hogy a gép a CD-ROM-ról bootoljon. Ezután néhány egyszerű és könnyen megválaszolható kérdés következik (pl. felhasználó neve), közülük egyre kell kifejezetten odafigyelnünk: amikor az óra beállítása történik, van egy olyan opció, hogy az **GMT** vagy helyi idő szerint működjön-e. Ekkor a **„helyi idő szerint”** lehetőséget kell kiválasztanunk (mert egyébként két órával többet fog mutatni az óránk, hogy miért, az megtudható a tájékoztatóból). A **SuSE YaST2** nevű segédprogramja segít minket a különböző telepíthető programcsomagok kiválasztásában (azt javasolom, elsőre ne válasszunk ki mindent nyakra-főre, úgyis fogjuk még a telepítést gyakorolni...) és a **hardvereszközök** beállításában: nálam az összes eszközt (hang- és monitorvezérlő, USB-kamera, szkenner, nyomtató, modem) **automatikusan felismerte**, és telepítette a szükséges meghajtóprogramot. A telepítés során semmi olyan nem történt, ami különösebb szakértelmet igényelt volna, minden kérdés – amellett, hogy **magyarul van** – egyszerű és világos, s a válaszok is könnyen eldönthetők. Ha valaki mégis megakadna, ott a három kézikönyv, illetve a 90 napos ingyenes terméktámogatás.

Maga a telepítési folyamat egyébként már ismerős, hiszen miközben a gép dolgozik, itt is a Windowsnál megszokott **képes-szöveges tájékoztatót** láthatjuk: rövid összefoglaló arról, hogy mik kerülnek a gépünkre, és néhány szavas ismertetések, ajánlások. Jelentős különbség viszont, hogy a Linuxnál a képernyő jobb oldalán egy külön keretben azt is láthatjuk, hogy most éppen melyik CD-n hol tartunk, mennyi a hátralévő idő, illetve még melyik CD-kre lesz szükség, és azokról várhatóan mennyi idő alatt fognak települni a programok. Ebben a keretben látható egy **„részletek”** feliratú gomb is, amelyre kattintva eltűnik a képes tájékoztató szöveg, s helyette a telepítési folyamat **leírását** és **naplózását** látjuk, azaz pontosan követhetjük, mi történik a gépünkön, már ha egyáltalán értjük, miről van szó.
Ha rendelkezésre áll a bevezetőben taglalt üres (vagy törölhető) merevlemez, minden további nélkül neki lehet ugrani a próbálkozásnak: lássuk, mi sül ki belőle.
Végül térjünk rá az **„éles”** telepítés kulcskérdésére, a particionálásra. Nyilvánvaló, hogy ha valaki hosszú távon szeretné használni a Linuxot, de mellette még szüksége lehet korábbi operációs rendszerére is, nem megoldás, hogy állandóan az IDE-kábelt dugdossa, vagy a mobil rack fiókjait cserélgeti. Sokkal kényelmesebb, ha bekapcsoláskor egy **indítómenüből** választhatjuk ki, hogy éppen melyik operációs rendszert szeretnénk használni.
Az itthoni gépemen – mint amolyan igazi családi PC-n – már elve két operációs rendszer fut: a saját **Windows 98**-am és a feleségem akadémiai **XP**-je. (Az illetékesek megnyugtatására: természetesen mindkettő jogtiszta.) Ebből kifolyólag már eleve két partíciónak kellene lenni a merevlemezen, de négy van: egy-egy a két operációs rendszernek, egy a dokumentumoknak és egyéb saját fájloknak (mert a legjobb ezeket a rendszerpartícióktól külön tárolni),

Kis Ervin Egon / egon.linux@netpiac.hu

Linux-kaland (II.)

A telepítés

és egyet még annak idején, a telepítéskor a Linuxnak hoztam létre (ez sokáig üresen várta, hogy rászánjam magam a kalandra). Később persze kiderült, hogy a Linuxnak igazából **két partíció kell** (legalábbis így érzi jól magát), de ez sem probléma.

Akkor hát lássuk a teendőket: először is a legjobb, ha Windows alatt feljegyezzük az összes partíció méretét és betűjelét. (A méretét azért, mert ennek alapján biztos az azonosítás, ugyanis a Linux **nem használ betűket** a meghajtók jelöléséhez.) Aztán indítsuk újra a gépet a linuxos telepítő-CD-vel, de az indítómenüben ne a telepítést, hanem a particionálást válasszuk, ezen belül is a szakértői módot. Nagyon fontos: a Linux az **NTFS-fájlrendszert** (Windows NT/2000/XP) nem tudja tömöríteni! (Bár felismeri, és jelzi, ha ez van valamelyik partíción.) Tehát ha csak egy partíciónk

van, és az NTFS-fájlrendszert használ, akkor előbb Windows alatt konvertálnunk kell az egészet **FAT32**-re. (A fájlmegosztási és -hozzáférési beállításaink így sajnos elvesznek, mert ezeket csak az NTFS ismeri.) Miután ezt megtettük, újra visszamehetünk a Linux telepítőjébe, ott tömöríthetjük a partíciót, és később Windows alatt majd visszakonvertálhatjuk a maradékot NTFS-re.

A partíciók tömörítése rendkívül egyszerű: a **YaST** felsorolja a merevlemezen található összes partíciót, azok fájlrendszerét és Windows alatti betűjelét – ebben tapasztaltam tévedést, ezért a legbiztosabb, ha a méreteket is feljegyezzük. A csökkenthető partíció (**FAT16** vagy **FAT32**) kijelölése után egy csúszkával állíthatjuk be, hogy mennyi helyet akarunk felszabadítani az eredeti területből, és mennyit meghagyni; azt is látjuk, hogy mennyi a foglalt terület, tehát nem kell félnünk, hogy esetleg kisebb helyet hagyunk, mint amennyin a másik rendszerünk elfér. A Linux számára ajánlatos legalább **5–10 gigát** kiüríteni, hogy később se legyünk helyszűkében, amikor majd több programot szeretnénk telepíteni. Ha dokumentumainkat egy külön partíción akarjuk tartani (tanácsos!), akkor azt FAT32-vel érdemes formázni, mert így Windows és Linux alól egyaránt elérjük ugyanazokat a fájlokat, és mindkét rendszerrel tudjuk kezelni azokat.

A Linux számára létre kell hozni egy **swap-** (virtuális memória) és egy **gyökérpartíciót**: kattintsunk a **„létrehozás"**-ra, és először alakítsunk ki egy **ReiserFS** fájlrendszerű partíciót – de hagyjunk szabadon **64 cilindert** a swap számára –, s csatolási pontként a legördülő menüből válasszuk ki a / (gyökér) jelet. Fontos tudni, hogy az **OK** gomb megnyomásával még nem történik semmi változás a gépen, a beállítások csak a telepítés megkezdésekor lépnek érvénybe – tehát nyugodtan **kísérletezgethetünk** a méretek megadásával.

A maradék helyen a swaphoz ismét „létrehozás" gomb, majd a **Formázás/fájlrendszer** opciónál a swapot jelöljük ki. Az OK megnyomása után a táblázatban a meglévő Win-partíciók mellett kapunk egy nagyobb (nálam 6,2 GB-os) **Linux native ReiserFS gyökérpartíciót** (a „csatolás" oszlopban „/") és egy Linux-swappartíciót, amelynek mérete 512 MB, ha 64 cilindert hagytunk neki. (Akik régebbi BIOS-t használnak, azoknak a fent leírtakhoz hasonlóan létre kell hozniuk egy néhány megabájtos bootpartíciót is, amelynek a merevlemez első **1024 cilinderére** kell esnie.)

A telepítés tényleges megkezdése előtt természetesen még egy **utolsó figyelmeztetést** kapunk – ezután már nincs mese, a program végrehajtja a beállított változtatásokat: a dzsem belekeveredik a tejberizsbe, és azt többé nem lehet visszakeverni. De ha mindent jól csináltunk, előző oprendszerünk, programjaink és fájljaink sértetlenek maradnak.

Magyarországi Linux-címek:
www.linux-hogyan.hu
www.linux.hu
linux.lap.hu
www.linuxbazis.hu
www.linuxmania.hu

Ismertebb disztribúciók:
www.suselinux.hu
www.uhulinux.hu
www.redhat.com
www.debian.org
linux.corel.com
www.linux-mandrake.com
www.calderasystems.com
www.turbolinux.com

[1] Azok számára, akik az előző írást nem olvasták: a cikk szerzője a SuSE 8.0 segítségével fogott a Linux-kalandba, tehát a cikkben olvasható állítások, tapasztalatok konkrétan erre a Linux-disztribúcióra vonatkoznak, bár általánosságban más Linux-kiadásoknál is igazak lehetnek.
[2] Tom Stoppard: Árkádia (Várady Szabolcs fordítása)

Szendi Gábor / gszendi@prim.hu

A filteres CSS

A CSS-t nem kell letüdőzni, anélkül is hat. De a filteres változat még többet ígér. Hatékony használatával teljesen profinak álcázhatod magad, és kiválthatsz egy csomó dinamikus HTML-programozást, GIF-animációt, Flasht. De akik nem tudják, mik is ezek a kiváltandó dolgok, azok is tudni fogják, mivel töltsék elkövetkezendő napjaikat.

Sajnálatos dolog, hogy a **Netscape** a statisztikák szerint minden erőlködése ellenére felkerült a kihalóban lévő fajok listájára. Nem tudott alkalmazkodni megváltozott környezetéhez, és kiszorította őt az **Internet Explorer**, amely gyorsabban volt képes szaporodni, és utódai életképesebbeknek bizonyultak. E faj egyik előnyös tulajdonsága, hogy olyan effekteket tud produkálni beépített **vizuális filterei** (visual filters) és **átmenetei** (transitions) segítségével, amelyeket egyébként csak bonyolult programozással vagy drága letöltési időt követelő egyéb alkalmazásokkal lehet más böngészőkben előidézni.
Sajnos az eufemisztikusan fejlődésnek nevezett állandó változás és zűrzavar ezen a téren sem hagyja a webpolgárt megpihenni, de a Microsofttal ellentétben nem jó feltételezni, hogy amint a cég előrukkol egy új IE-verzióval, másnap már mindenkinek az van. Tehát mi most az IE4 filtereit szolgáljuk fel szellemi táplálék gyanánt, feltételezve, hogy az IE3 már csak az eszkimók iglujaiban szolgál a szörfözés eszközéül. Ez némileg csökkentett menü, az IE5.5 verziói már legalább kétszer annyi filter használnak. De aki Ikaroszként a határtalant akarja ostromolni, annak ajánlhatjuk az **msdn.microsoft.com/library/default.asp?url=/workshop/author/filter/reference/reference.asp** címet, ahol szabadon tobzódhat a filterekben.

Bemelegítés

Amíg beindítod a gépedet, gyorsan fussunk át egy-két tudnivalót. Ezek a beígért hatások CSS-tulajdonságok, de hiába keresed őket a W3C bármilyen ajánlásában, mert ezeket *Billy* ajánlja neked, s mivel böngészői lassan már a Marson is piacvezetők lesznek, gyakorlatilag Billy a szabvány.
Nos, ebben a Billy-szabványban vannak **statikus filterek**, és vannak **átmenetesek**. Most mindjárt a fejedhez kapsz, hogy Te erről már olvastál valahol; hát, szerintem csak itt, minálunk, mert az **A:hover** hatás taglalásakor már adtunk ízelítőt belőle.

A statikus filterek

Ezek nemcsak **hover** effektként alkalmazhatók, hanem szövegekre, képekre, **<div></div>** közötti szövegekre és objektumokra is. Általános szabály, hogy valamilyen **„kiterjedést”** szinte mindig meg kell adni a filterek működéséhez. Ez képek esetében a méret miatt adott, de a későbbiekben eligazítást kapsz ez ügyben is.
Több filter már ismerős korábbi számunkból (2002. jún.-júl.), úgymint a **Glow**, a **FlipV** és a **DropShadow**. Utóbbihoz hasonló a **Shadow**, amelyet a következőképen használunk, pl. egy kép „árnyékolására”:

```
<div STYLE="height:2%;padding:20px;filter:
shadow(color=#727272, direction=150)"><img
src="macskak.jpg" alt="Szendi Nóra rajza" width="466"
height="269" border="1"></div>
```

Az eredmény:

A **padding:20px** szerényen megbújik a kódban, de fontos, hogy egy láthatatlan „senki földjét” von a kép (vagy más objektum) köré, ezáltal helyet teremtve például az árnyéknak.
A **Glow** effekthez megemlíteném, hogy használható pl. **<Form>** elemekhez is, IE4-ben a radio- és a checkboxokra, IE5.5-ben pedig már gátlástalanul mindegyikre!

A szöveg hullámzik

A **Wave filterrel** szintén érdekes hatásokat lehet elérni képek vagy szövegek esetében:

```
<div STYLE="height:2%;padding:40px;filter:
wave(Strength=5,lightstrength=50); color:blue;font-
size:40px; font-weight:bold">A szöveg
hullámzik</div>ide: wave_szoveg.jpg
```

Az **Alpha filterről** viszont nem esett még szó, ez az objektum átlátszóságát tudja megváltoztatni, többféle stílusban. Egyszerűbb megmutatni, mint körülírni. Veszünk egy képet, és felszereljük a következőképpen:

```
<img style="filter:alpha(opacity=100, finishopacity=0, style=2)" src="ket_lany.gif" width="300" height="200">
```

Az eredmény:

Az **opacity** a kép közepének átlátszatlanságát adja meg (100 a legkevésbé átlátszó), sajna ezt a böngésző nem veszi halál komolyan, kicsit ott is halványítja a képet. A **finishopacity** értelemszerűen a kép szélén lévő rész átlátszatlanságát definiálja. A **style=2** a fenti ovális halványítást jelenti, a **style=1** a jobb széltől indulva lineárisan tesz átlátszóvá, a **style=3** pedig a négyszögletes „keretet" jelenti. Mindezek a lehetőségek az IE5.5-től kiegészülnek (bonyolódnak) további lehetőségekkel is, például hogy mettől meddig tartson a hatás.

A **style=0** az egész képet az **opacity** értékének megfelelő mértékben átlátszóvá teszi. Ez pl. alkalmazható arra, hogy a **hover effekt**ben halványítsuk a linkként használt szöveget vagy képet. Arra azonban vigyázzunk, hogy **valamilyen méretet mindig meg kell adnunk** a filter működéséhez; beírhatjuk mondjuk, hogy **height:2%**; teljesen irreális méret, de működik.

Van egy másik probléma is. A **hover** effektusnál szeretünk más színt megadni. Na, ez együtt, hogy halványítsunk is, meg más színű is legyen, már sok a bönginek. De kijátszhatjuk az éberségét, ha **kétféle hover** effektet definiálunk. Előírjuk, hogy általában a **hover** halványodjon el, és egy **osztálynévhez** kötve megadjuk, hogy az pedig változtassa meg a színét.

```
<STYLE>
A:link {height:2%;font-size:60px; color:red;text-decoration:none}
A:hover {height:2%;font-size:60px; filter: alpha(opacity=30, finishopacity=0, style=0)}
A.kek:hover {height:2%;font-size:60px; color:blue}
</STYLE>
```

Erre úgy hivatkozunk, hogy:

```
<a Href="emide.htm" class="kek">Hover-re kihalványul és kék lesz</a>
```

Sajnos „visszafelé" nem megy olyan könnyen: bár jobban nézne ki, ha egy halvány link erősödne fel a hover effekt hatására, de ha már rátettünk egy effektet a szövegre, azt onnan nem könnyű lepattintani.

Általánosítva a feladványt: hogyan adjunk hozzá egy effektet az objektumhoz (szöveg, kép stb.), illetve hogyan vegyünk el?

A filterek „programozása"

Azt szeretnénk elérni, hogy csak bizonyos események bekövetkeztekor jöjjön működésbe a filter. Ilyen lehet például valamelyik művelet az egérrel: klikkelünk, a kurzor a szöveg/kép fölé ér, vagy elmegy onnan. Persze rengeteg egyéb esemény létezik még, kérdés, hogy filterügyben mindnek van-e értelme. De most oldjuk meg a fenti problémát: halvány szöveg, erősödj fel, ha egérke rád megy!

Definiáljuk szövegünket eleve haloványként!

```
<DIV id="elso" style="filter: alpha(opacity=30, finishopacity=0, style=0)" onmouseover="eros('elso')"
onmouseout="gyenge('elso')">
Áttetsző vagyok</DIV>
```

Már gyárilag beépítettem a két egércselekményre a függvényhívásokat is, s a meghívott függvények így néznek ki:

```
<SCRIPT LANGUAGE="JavaScript">
function eros(ezt){
   emez=eval(ezt+'.style')
   emez.filter=" ";
}
function gyenge(ezt){
   emez=eval(ezt+'.style');
   emez.filter="alpha(opacity=30, finishopacity=0,
style=0)";
}
</SCRIPT>
```

Ha rámegy az egér, akkor a szöveg erősödik, ha elmegy az egér, áttetsződik.

Mondanom sem kell, hogy a szöveg helyére mindenfélét ki lehet próbálni, továbbá más filterek is használhatók a programocskában.

Na most, ha van még időd, beszélhetnénk egy kicsit:

Az átmenetekről

Kezdjük a végén, mert csuda izgalmas hatásokat lehet elérni, amikor belépünk egy oldalra, vagy amikor elhagyjuk azt. Kétféle átmenet létezik: a **blend** típusú, amely elő- vagy eltűnést produkál, és a **reveal**, amely elrejt vagy felfed objektumokat.

Szendi Gábor / gszendi@prim.hu

A filteres CSS

Ha oldalad <Head></Head> részébe biggyeszted a következő sort:

```
<META Http-equiv="Page-Exit"
content="blendTrans(Duration=5.0)">
```

- akkor az oldal elhagyásakor az lassan elhalványulva tűnik el. Ha beteszed azt is, hogy:

```
<META Http-equiv="Page-Enter"
content="blendTrans(Duration=5.0)">
```

- akkor belépéskor meg lassan tűnik elő. A **duration** az effekt időtartama.

A **reveal** típusú áttűnésnek számos változata létezik, amelyeket szintén belépéskor vagy az oldal elhagyásakor hozhatunk működésbe a fenti metatagek módosításával. A közös séma:

```
<META Http-equiv="Page-Enter"
content="revealtrans(duration=3.0, transition=3)">
<META Http-equiv="Page-Exit"
content="revealtrans(duration=3.0, transition=10)">
```

A **duration** itt is az effekt időtartamát jelöli, a **transition** után következő szám pedig egy **kód**, amely a „feltárulás" módját határozza meg az alábbi táblázat szerint (saját műfordításomban):

Effekt	Kódja	Effekt	Kódja
összezáródó tégla	0	véletlen szemcsézettség	12
kinyíló tégla	1	függöny két oldalról össze	13
összezáruló kör	2	függöny két oldalra szét	14
kinyíló kör	3	függöny alulról-felülről össze	15
függöny fel	4	függöny alulra-felülre szét	16
függöny le	5	jobbról-fentről átlósan lefelé	17
függöny jobbra el	6	jobbról-lentről átlósan felfelé	18
függöny balra el	7	balról-fentről átlósan lefelé	19
függőleges reluxa	8	balról-lentről átlósan felfelé	20
vízszintes reluxa	9	véletlen csíkok vízszintesen	21
sakktábla vízszintesen el	10	véletlen csíkok függőlegesen	22
sakktábla lefelé el	11	az összes mintázat véletlenszerű sorrendben	23

A transition alkalmazása objektumokra

A fenti effektek könnyedén használhatók az ún. „tartalmazó" elemekre, mint amilyen a <div></div>, a <p></p>, a <Hn></Hn>, az <img>, az <iframe></iframe> stb. A lényeg az, hogy az elemnek kezdetben **láthatatlannak kell lennie**, s majd a „feltárulkozást" kiváltó eseményhez kapcsoltan tesszük láthatóvá.

Mondjuk azt szeretnéd, hogy egy kép az oldal betöltődése után lassan tűnjön elő. A recept a következő: végy egy azonosítót (**id** = „valami") és a példában adott **style**-t. A későbbiekben majd csak cserélgetned kell a **transition** után álló számot, hogy változtatni tudd a hatást.

```
<img id="kepunk" src="kep.gif" height=100 widht=100
style="visibility:hidden; filter: revealtrans(duration=2.0,
transition=12)">
```

A következő programocska fog gondoskodni látogatóink szórakoztatásáról:

```
<SCRIPT LANGUAGE="JavaScript">
function be() {
 kepunk.filters.item(0).apply()
 kepunk.style.visibility="visible"
 kepunk.filters.item(0).play()
 }
</SCRIPT>
```

Remélem, észrevetted, hogy a programban intenzíven használjuk a „kepunk" azonosítót!

Már csak el kell indítanunk a programocskát, hogy előtűnjön a kép vagy szöveg, amit éppen akarunk. Ennek egyik módja pl. a lap betöltődéséhez köthető esemény:

```
<BODY onLoad="be()">
```

Vagy lehet egy linkben az **onClick** eseményhez kötni:

```
<a href="#" onClick="be();return false">ez egy link</a>
```

Próbáld ki, nem bánod meg, csak azután ne menj a látogatóid idegeire, mint azok, akiknek a GIF-animáció hőskorában legalább két kutyus ugrált, egy logó meg veszettül forgott minden oldalukon.

A VILÁG URAI?

(7. rész)

Láng Attila D. / lad@rentahost.net

Miért beszél mindenki a számítógépekről?
Miért lett az internet az elmúlt években egyre inkább „a világ közepe", a technika és a világgazdaság egyre fontosabb része? Nem válunk-e a gépek által egy érzelmek nélküli világ fogaskerekeivé, számokká a nagy, lelketlen gépezetben?
Nem kell-e attól félni, hogy egy napon a gépek leigáznak minket?
Nem válnak-e gyermekeink internetes bűnözők áldozataivá?
Nem torzul-e el személyiségük az elektronikus játékoktól?
Ezekre a kérdésekre próbálunk választ adni ebben a sorozatban.

(A mese a személyazonosságról folytatódik)

A GÜZÜK

Az angol zsargon nerd szavát leginkább güzünek lehet fordítani. A güzük azok az emberek, akik megszállottként ülnek naphosszat – vagy inkább éjhosszat – a gép előtt, és nyomkodnak valamit. Bár ha jobban belegondolok, az igazi güzü nem is az, aki manapság teszi ezt. A valódi güzük, az ősgüzük a hatvanas-hetvenes években ültek különböző sufnikban és pincékben összetákolt masináik előtt. E masinák egy része hangot adott, vagy felerősítette más masinák hangját, és akik előttük ültek, azokból lett például a Beatles. Más masinák számokat alakítottak át másmilyen számokká, ezek tizenéves építőiből lettek a számítástechnikus guruk. Például *Bill Gates,* a Microsoft alapítója és sokáig első számú vezetője, aki egyike a laikusok által is ismerhető főguruknak. Sokszor szerepel a tévéhíradóban, nem is olyan régen még ő volt a leggazdagabb magánember a világon (a közelmúltban egy kollégája megelőzte).
Ha az Olvasó most arra tippel, hogy azért mondom el mindezt, mert buzdítani akarom, ültesse kisgyermekét számítógép elé, hadd legyen őbelőle is dollármilliárdos, akkor téved. De nem nagyot. Ma már kicsi az esély, hogy valakinek ennyire fölvigye az Isten a dolgát, ma már a számítástechnika elhagyta a sufnikat, és hatalmas székházakat épített. De bizony az meglehet, hogy egy szép napon éppen az Olvasó gyereke talál ki valamit, amivel ha dollármilliárdokat nem is keres, de lesz mit a tejbe aprítania. Nemrég például egy magyar fiatalember föltalálta a háromdimenziós szkennert, amellyel térbeli tárgyak számítógépes képmását lehet elkészíteni. Nyomban kapott néhány vonzó állásajánlatot.
Lehet persze, hogy az Olvasó gyerekéből is csak olyan átlaggüzü lesz, aki sosem keres semmit, csak szórja a pénzt a sok-sok alkatrészre. Sőt ez a valószínűbb. Egyvalami viszont egészen biztos. Ha az Olvasónak most, az ezredfordulón van gyereke, az egy számítógépektől hemzsegő világban fog felnőni. Már akkor is, ha az a gyerek tizenhat-tizennyolc éves, de ha csak négy-öt, akkor még inkább. Köztudott, hogy a mai ötvenévesek nehezen boldogulnak a videóval, a hetvenévesek pedig a televízióval is: mert amikor ők gyerekek voltak, ezek még nem léteztek. De ma már nem él olyan ember Magyarországon, akinek furcsa lenne a villanyvilágítás.
Ebből az következik, hogy mire a mai gyerekek felnőnek, nekik egészen természetes lesz a számítógép, a mobiltelefon meg egy csomó találmány, amelyet ma nem is ismerünk. Apáink valaha azt hitték, mi már

Láng Attila D. / lad@rentahost.net

a csillagok között fogunk röpködni, és idegen bolygókon sétálgatunk. Ez nem jött be, s úgy néz ki, még a mi gyerekeinknek is csak újsághír lesz az első ember a Marson. Talán az ő gyerekeik telepszenek majd le ott. De a számítógép egészen biztosan mindennapos része lesz életüknek, sokkal többféleképpen, mint ma a miénknek. Aki tehát nem engedi a gyerekét számítógépezni, mondván, inkább legyen a jó levegőn, az a homokba dugja a fejét – de a gyerek fejét is!

Get ready – go!

Szóval számítógépezzen a gyerek – ami persze nem azt jelenti, hogy csak számítógépezzen –, de mikor, mennyit és főleg mit?
Azt aligha kell külön mondani, hogy ez ne menjen a tanulás, a testmozgás és egyéb hasznos dolgok rovására: mindenben mértéket kell tartani. De van egy csomó kérdés, amely fölmerül ilyenkor a szülőkben, és nem látják a válaszokat. Nézzünk meg néhányat közülük!
Mindenekelőtt: mit csináljon a gyerek a számítógéppel? Ott az a rengeteg primitív lövöldözős játék, erőszak, agresszivitás, durvaság. Tiltsuk? Ne tiltsuk? Ha tiltjuk, hogyan szerezzünk érvényt a tilalomnak? Nos, erre nagyon egyszerűen tudok válaszolni. Nyugodtan engedjük meg a gyereknek, hogy azzal játsszon, amivel akar, mert úgyis megtenné, legfeljebb a tekintélyünk csorbulna, ezenfelül nincs semmi veszély.
A lövöldözős játékoktól véleményem szerint még senki sem lett agresszív. A karatefilmekről már nem mondanám el ezt ilyen egyértelműen, érzésem szerint ezek nem levezetik, hanem fölszabadítják a természetes agresszivitást, és a tévé elől fölkelve az összes gyerek csépelni kezdi a levegőt. De csépelné karatefilmek nélkül is, csak máskor. A lövöldözős játékoknál azonban ilyesmit tudtommal nem figyeltek meg, a gyerekek ezek hatására semmivel sem lövöldöznek egymásra többet, mint azelőtt, és mellesleg ha ezt tennék, az sem jelentene semmi rosszat.
A gyerekek lövöldöznek, én is lövöldöztem gyerekkoromban, pedig nem volt még számítógépem. Akik pedig valódi fegyverekkel lövöldöznek, akár az oklahomai iskolában, akár Sierra Leone hegyei között, azok nem játékprogramokból vették az ötletet.
Valamikor volt egy olyan érvem: senki sem gondolhatja komolyan, hogy mozgó pöttyök és absztrakt figurák eltalálásától az embernek olyan érzése támad, mintha megölt volna valakit. Ez az érv ma már nem használható, hiszen a játékok roppant élethűek lettek, egyre valószerűbb ellenfeleket kell megölni. De akkor is: a gyerek tudja, hogy azok nem igaziak. Senkinek nem jut eszébe kétéves gyereket leültetni egy *fps* elé, a tízéves pedig már meg tudja különböztetni a játékot a valóságtól. (Az fps a „first person shooter" rövidítése, vagyis az olyan lövöldözős játékok elnevezése, amelyekben a világot a saját szemszögünkből látjuk, mintha csakugyan mi magunk járnánk a helyszínen.)
Most már felnőtt egy nemzedék, amely számítógépek előtt tölthette a gyerekkorát vagy annak egy részét, és mindeddig nem hallottam, hogy akárhol a világon egy tizenéves lövöldözni kezdett volna az akciójátékok hatására. Ez képzelt veszély.
Azt is meg kell mondani, hogy ritka az olyan gyerek, aki kizárólag primitív lövöldözős játékokkal játszik, és okos bevásárlásokkal, letöltésekkel segíthetünk neki, hogy legyenek jobb játékai is. A stratégiai, gazdasági, nemkülönben az oktatójátékokból pedig rengeteget tanul, miközben remekül szórakozik.
A gyerekek jelentős része, főleg nagyobb korában, már nem csupán játszik a géppel, hanem mindenféle egyébre is használja. Valamikor tíz gyerek közül nyolc programozgatott is valamit, ma már ez az arány alacsonyabb, de sokan vannak még, és közülük kerülnek ki a jövő programozói. Aki pedig nem lesz az, az is sokat tanul a logikából, az algoritmikus gondolkodásból – ez pedig rendkívül hasznos.
Nem kell attól tartani, hogy abból a gyerekből, aki két óra hosszat pötyög a számítógépen, majd diadalmasan bemutat egy forgó kockát, azzal, hogy ezt ő csinálta, valamiféle elektronikai szakbarbár lesz, aki tömbökkel és szubrutinokkal álmodik, és pikáns magazinok helyett számokkal teleírt papírokat rejteget a párnája alatt. Ez is képzelt veszély. Én is szeretek programozni, kívülről fújom egy évtizede elavult gépek műszaki paramétereit, s mégis van ezer dolog, ami még érdekel. A számítástechnika pedig éppen ma, az internet korában vált olyasmivé, ami egyre kevésbé a gépekről és egyre inkább az emberekről szól, s egyre több mindenfélével hozza össze az embert – csak oda kell rá figyelni.
Sokkal jobban aggódnék egy olyan gyerekért, aki a délutánjait sportolással tölti, és folyton gólokról beszél, mint azért, aki a számítógép előtt ül órák hosszat.

Cumi és monitor?

Tehát mikor kezdje el a gyerek az ismerkedést a számítógéppel? Mit viseljen a gép előtt töltött első időkben, rugdalódzót vagy iskolaköpenyt?
Általános receptet persze nem lehet adni, de a végleteket illetően bizonyos elvek mindenképpen érvényesek. Cumi és monitor együtt még nem megy, a legkisebbeknek a mai számítógépek még nem valók. Egyrészt azért, mert nincsenek olyan

programok, amelyek az ő érdeklődésükre számot tarthatnának, másrészt a szemük még nagyon érzékeny a monitorok számunkra észrevehetetlen vibrálására és a belőlük érkező – a technika fejlődésével egyre gyengébb – sugárzásra. Ez így van a televízióval is. Semmi problémát nem okoz, ha a gyerek oda-odakukucskál a gépre, amíg a szülei dolgoznak rajta, de hosszabban még ne üljön előtte. Egyébként is túl absztrakt, elvont dolog, az ő figyelmét még kézzelfoghatóbb játékok kötik le. (Noha van olyan kétéves kisgyerek, aki remekül elrajzolgat a számítógépen!)

Amikor már határozott érdeklődést mutat a (neki való) tévéműsorok iránt, a számítógép is sorra kerülhet, s ekkorra találhatunk olyan programokat is, amelyek tetszenek neki.

A másik véglet a felső határ, amit pár évvel ezelőtt még az általános iskola második felére tettem volna, most viszont már azt mondom, hogy legkésőbb első-második osztályban célszerű lenne elkezdeni az ismerkedést a számítógéppel.

GYEREK A NETEN

Egy gép önmagában nem jelent sok problémát, az ember felügyelheti, mit tart rajta a gyereke. De ha kiszabadul az internetre?

Az interneten viszonylag kevesebb a veszély, mint a Nagykörúton, de akkor sem biztonságos. Azt a gyereket, akit nem engedünk egyedül menni tíz háztömbnyi távolságra, ne engedjük egyedül sétálgatni az internet több kontinensnyi területén sem. De nem könnyű megóvni a veszélyektől, amíg mi magunk sem ismerjük azokat.

Gondoljunk bele: az utca veszélyeitől azért tudjuk megvédeni kicsinyeinket, mert annak idején nekünk is megtanították azokat. Jön az autó, a villamos, idegen emberekkel óvatosnak kell lenni, a sok utca között könnyű eltévedni – ez így volt a mi gyerekkorunkban és a mi szüleink gyerekkorában is. Az internet veszélyei azonban akkor még egyáltalán nem léteztek. Hogyan tanítsuk meg rá a gyerekünket, mire vigyázzon, és mitől óvakodjon?

Az interneten keresztül kétféleképpen árthat neki a rosszakaratú ember: „virtuálisan" vagy valóságosan. A virtuális ártás, amihez nem kell jelen lenni, szavakban vagy képekben nyilvánulhat meg, a gyereket félre lehet tájékoztatni, rongálni lehet kialakulóban lévő világfelfogását, siettetni nemi fejlődését. Valóságos ártás úgy lehetséges, hogy a rosszakaratú idegen megtudja a valódi személyazonosságát, lakcímét, azután odamegy, és tesz valamit. Ez utóbbi meglepőnek tűnhet, hiszen a gyerek nem él üvegbúrában, internet nélkül is ezer ember tudja a közelünkben, hogy hol lakunk, s azok között is lehet akárhány rosszakaratú. A gond ott van, hogy egy olyan gyereket, akire rendesen odafigyelnek a szülei, egy idegen ember nem tud bizalmas kérdésekről személyesen kifaggatni, akár mert nincs alkalma rá, hogy annyi ideig kettesben maradjon vele, és megnyerje a bizalmát, akár mert van rá alkalma, de utólag a gyerek elmondja, mi történt. Más a helyzet az interneten. Miközben a gyerek a szobájában üldögél, és a számítógépet bütyköli, senkinek sem jutna eszébe veszélyt

Láng Attila D. / lad@rentahost.net

szimatolni, tehát nem figyelnek oda. A gyerek pedig nem számol be arról, hogy kivel mit beszélt az interneten keresztül, mert arról sem számol be, hogy hány ellenséges harcost terített le a játékprogramban. Ez nem valóságos dolog, csak benne van a számítógépben, a gyerek sem érzi szükségét, hogy beszéljen róla, a szülők sem érzik szükségét, hogy erről kérdezzék. S még valami: aki csakugyan rossz szándékkal kérdez, az fel van rá készülve, és ügyesen teszi, kérdéseivel a gyerek érdeklődésére számot tartó beszélgetés során áll elő, elszórva, nem figyelemfelkeltően.

Milyen kérdések lehetnek veszélyesek? Elsősorban azok, amelyekből a gyerek kiléte megállapítható: a neve, a lakcíme, az iskola, ahová jár, a csapat, amelyben sportol, a szülők foglalkozása, munkahelye. Ezek segítségével előállhat egy olyan helyzet, amikor a gyerek őszintén elmond magáról mindent – akár egyórás élő, írásban folytatott „beszélgetés" , akár többhavi levelezgetés során –, így a felnőtt partner tudja, kivel áll szemben. Persze a felnőtt átgondolt módon hazudik kilétéről, mert rossz szándék vezeti. Aztán a kapott információk birtokában megjelenhet a gyerek környezetében, most már fizikai valóságában, de felismerhetetlenül, s a felnőttségéből fakadó előnyöket az információs szakadék előnyeivel erősítheti fel.

Az így okozható sérelmek között szerepelnek az anyagiak. A szülők foglalkozásából a család anyagi helyzete nagyjából megállapítható, úgyszintén abból, hogy családi házban vagy lakótelepen élnek-e. S persze már az is ad egy támpontot, hogy a gyereknek számítógépe van, mert ha iskolából, könyvtárból internetezik, azt igen hamar meg fogja tudni a partner. Ha az anyagi helyzetet már ismerjük, s az nem a legrosszabb, akkor már csak a lak-

címet kell kideríteni, és minden készen áll egy jó kis betöréshez, megkönnyítve azzal, hogy a gyerek esetleg elárulja, mikor utaznak el. Avagy föl lehet használni, hogy a gyerek anyagias világban él, s ezért már igen korán érdeklődni kezd a pénzügyek iránt. Bizalmát megnyerve igen könnyen bele lehet ugrasztani nagyon jövedelmező dolgokba, amelyeken jó esetben csak a zsebpénz, rosszabb esetben a szülőktől kért, még rosszabb esetben lopott pénz úszik el.

Természetesen az anyagi sérelmeknél is veszélyesebbek a lelkiek. Lelki sérelmet minden szándékosság nélkül is lehet okozni, pusztán szavakkal; elég annyi, hogy valaki egy durva megjegyzést tegyen a vallásról hívő ember jelenlétében, nyomdafestéket nem tűrő szavakat használjon, rossz szándékot feltételezzen a másik jóindulatú tette mögött, stb. Ehhez sem kell internet. Gyerekeknek lelki sérelmet okozhatunk, ha túl gyorsan avatjuk be őket a világ némely dolgába, tizennyolc éven felülieknek való jeleneteket mutatunk nekik, vagy szóbelileg bántjuk azokat, akiket szeretnek. Ehhez sem kell internet, de ott könnyebb megvalósítani, mert egy csevegéssel töltött estén a gyerek tucatnyi idegen felnőttel találkozhat anélkül, hogy ezt bárki észrevenné. Az utcán sétálgatva kisebb rá az esély, mások is járnak ott, vagy ha éppen nem, a rossz szándékú felnőtt akkor is tart a figyelő tekintetektől.

Mit tegyünk, hogy mindezektől megóvjuk gyerekeinket? Mert internetezniük kell, ezt megtagadni tőlük balgaság volna, egyébként is, akkor átmennek a barátjukhoz, és ott teszik. Búra alá nem zárhatjuk őket. Megpróbálhatjuk a gyerek internetezését figyelemmel kísérni, feltételül szabva, hogy csak akkor böngészhet a hálón, amikor mi is ott vagyunk – csak kérdés, hogy valóban sikerül-e figyelnünk a tevékenységét, a mi időnk is véges. No meg a gyerek sem fog neki örülni, mert ahogy a mi számunkra nem teljesen adekvátak az internet veszélyei, ugyanúgy az ő számára sem, sőt még inkább nem. Azt még csak-csak megérti, hogy miért nem mászkálhat egyedül az utcán – az autót ő is látja, ő is el tudja képzelni, hogy bánthatnák rossz emberek, ő is látott már harapós kutyát. De az interneten ilyenek nincsenek, a valóban létező veszélyek pedig nem kézzelfoghatók. Ráadásul hatéves korától a legtöbb gyerek egyedül járkál az utcán, legalább az iskoláig meg vissza, ezért az is sántít, hogy nem mászkálhat egyedül az utcán. Mászkálhat.

A mérnökök tudják, hogy a hibákat, amelyek egy rendszerben felmerülhetnek, a leghatékonyabban a rendszeren belül elhelyezett védelemmel lehet elhárítani, nem valamilyen külső eszközzel. Itt is ez a megoldás. Az internetező gyerek megvédésére olyan eszközöket kell felhasználni, amelyek a számítógépből és a gyerekből alkotott rendszeren belül találhatók. Mindkettőt megfelelően fel kell készíteni.

A számítógéppel ezt úgy tesszük, hogy letiltjuk az eleve veszélyes tartalmakat. Ma már erre fejlett technológiák léteznek, amelyek nem abból állnak, hogy a tizennyolc éven felüli tartalmakat szolgáltató honlapokon szereplő kérdésre (elmúlt-e tizennyolc éves a látogató) nemmel válaszolva nem jelenik meg a tartalom. Szülői felügyeletnek (parental control) hívják azokat a szolgáltatásokat, amelyek segítségével megoldható, hogy egy ilyen kérdésre a gyerek hiába felel igennel, akkor se jelenjék meg a nem neki való tartalom. Ebből a szempontból egy meg-

felelően beállított számítógép veszélytelenebb, mint a tévékészülék, amin ilyen beállítás nincs. Magam láttam egy kedves gyerekfilm befejezése után egyetlen másodperc szünet nélkül, a tévé elől való fölkelésre időt biztosító stáblista mellőzésével az éjszakai horrorfilm előzetesét. Itt bizony a régebbi médiumnak lenne mit tanulnia az újabbtól.

A rendszer másik, fontosabb alkotóelemét, a gyereket is megfelelően be kell programozni. Nem arra, hogy ne legyen kíváncsi tizennyolc éven felüli dolgokra. Ha nem kíváncsi, akkor a számítógépen elhelyezett védelem teljesen fölösleges, viszont akkor beteg a gyerek. Neki az a dolga, hogy kíváncsi legyen, e nélkül nem fog fejlődni. Arra kell felkészíteni, hogyan viselkedjen az interneten várható burkolt és kevésbé burkolt támadásokkal szemben.

A legfontosabb a korábban már idézett mondás: „Az interneten senki adják ki magukat gyereknek. Ne csak mi legyünk ezzel tisztában, hanem a gyerek is, és éljen a gyanúperrel, ha az interneten egy lánnyal ismerkedik meg. Ha fiúval, akkor is, de lány esetében még inkább, nagyon egyszerű okból. Egy rosszakaratú felnőtt nagyobb valószínűséggel hazudja magát lánynak, mint fiúnak, főleg ha valójában férfi, mert úgy érzi, ezzel jobban leplezheti támadó szándékát, ugyanakkor könnyebben a gyerek bizalmába férkőzhet. Mert ha a gyerek maga is lány, akkor szívesen barátkozik lányokkal, még ha egyébként már kacsingat is a fiúk felé, ha pedig fiú, akkor már kisiskolás korában kacsingat a lányok felé, és határozottan szívesen barátkozik lányokkal olyan körülmények között, amikor nem vallhat kudarcot, nem éghet le a többiek előtt, nem derülhet ki, hogy eláll a füle, vagy túlsúlyos. Ezt pedig a rossz emberek szintén tudják.

tük, ha kérdezik. Szerepelhet kitalált személyazonossággal is, jó játéknak fogja tartani, és nem hiszem, hogy ettől válna hazudós természetűvé. Majd ha már meg tudja védeni magát, úgyis kinövi. Semmiképpen se engedjük, hogy személyes találkozót beszéljen meg valakivel, akit csak az internetről ismer, és arra felügyelet nélkül elmenjen. Még felügyelettel is nagyon körültekintőnek kell lenni. Ez persze azzal jár, hogy a gyerek nem nagyon tud valóságos kapcsolatokat kialakítani az internet segítségével, mert ha egy másik gyerek van a vonal túlsó végén, aki színigazat mond magáról, de a mi fiunk-lányunk elővigyázatosságból a szomszéd iskolát nevezi meg, kitalált nevet mond, hazudik a hajszínéről, és egy évvel öregíti magát, akkor a felügyelettel és körültekintően megszervezett személyes találkozó a másik gyerek csalódásával fog végződni. De ez a konfliktus később

sem tudja, hogy kutya vagy." Feltétlenül ismertessük meg a gyerekkel – nagyon fog tetszeni neki –, mert igaz arra is, akivel éppen összeismerkedik. Mivel a gyerekeknek nem az az életcéljuk, hogy felnőttekkel ismerkedjenek, hanem elsősorban hasonló korúak társaságát keresik, a rosszakaratú felnőttek előszeretettel

Világosítsuk fel a gyereket arról, hogy az emberek nem mindig mondanak igazat magukról, különösképpen az interneten, ahol a valóságostól teljesen eltérő módon tudnak megjelenni. Mondjuk el, melyek azok az információk, amelyeket nem szabad kiadnia magáról és szüleiről, s beszéljük meg, mit feleljen helyet-

feloldható, és a barátság működhet. Még jobb azonban, ha a gyerek a már meglévő kapcsolatait működteti az internet segítségével is: ha a nyaralás során megismert, másik megyében vagy országban lakó társával, a távol élő rokonokkal nem költséges és lassú levelezéssel, hanem az interneten tartja a kapcsolatot.